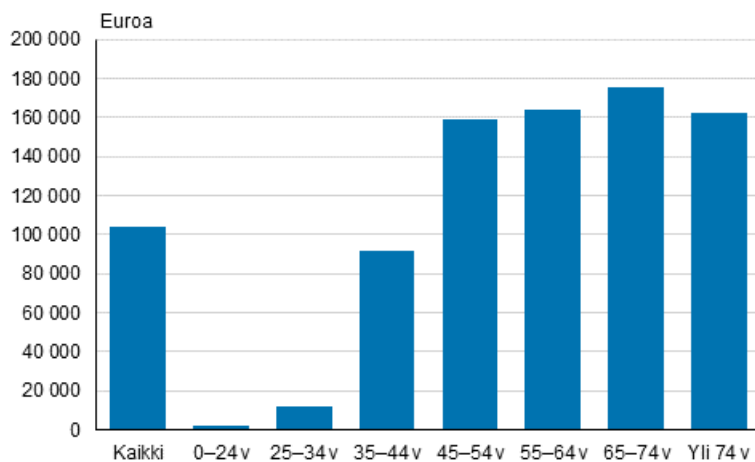


Kotitalouksien varallisuus 2019

Puolella kotitalouksista nettovarallisuutta yli 104 000 euroa vuonna 2019

Kotitalouksien nettovarallisuuden mediaani oli 104 000 euroa vuonna 2019, ilmenee Tilastokeskuksen vuoden 2019 Kotitalouksien varallisuus -tilastosta. Neljäsosalla kotitalouksista nettovarallisuutta oli yli 257 900 euroa ja neljäsosalla alle 9 400 euroa. Varakkaimpia olivat 65–74 -vuotiaiden kotitaloudet.

Keskimääräinen nettovarallisuus (= varat – velat) kotitalouden viitehenkilön iän mukaan 2019, mediaani



Nettovarallisuuden keskiarvo oli noin 214 800 euroa kotitaloutta kohti eli yli kaksinkertainen mediaaniin nähden. Suhde kuvaa varallisuuden keskittymistä varakkaimpaan kymmenesosaan, joka omisti noin 50 prosenttia nettovarallisuudesta vuonna 2019. Viisi vähävaraisinta kymmenystä eli puolet kotitalouksista omisti noin 5 prosenttia nettovarallisuudesta.

Nettovarallisuuden jakautuminen 1988, 1998, 2009, 2016 ja 2019, osuudet nettovarallisuuden kokonaismäärästä (%)

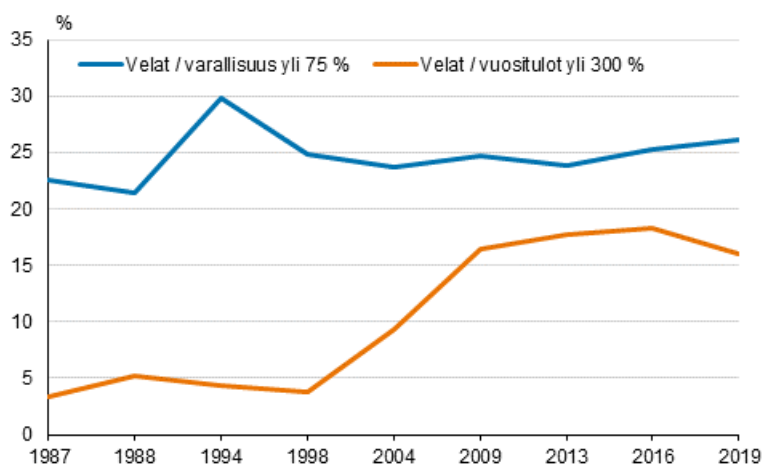
Varallisuuskymmenys	1988	1998	2009	2016	2019
I–V (vähävaraisin 50 %)	10,2	7,0	6,4	6,1	5,4
VI	8,7	7,5	6,9	6,5	6,0
VII	11,2	9,8	9,7	9,2	8,6
VIII	14,4	13,4	13,6	12,7	12,1
IX	19,1	18,9	19,4	18,8	18,3
X (varakkain 10 %)	36,3	43,3	43,9	46,8	49,6
Yhteensä	100	100	100	100	100

Varallisuuserot kasvoivat vuodesta 2016 vuoteen 2019, sillä varakkaimman kymmenesosan osuus nettovarallisuudesta kasvoi. Tilastovuoteen 1988 verrattuna varakkaimman kymmenyksen varallisuusosuus on noussut selvästi. Tilastossa tapahtuneiden menetelmämuutosten vuoksi aikasarja on parhaiten vertailukelpoinen päävarallisuuserien tasolla (esimerkiksi nettovarallisuus ja varat yhteensä). Tilastovuodesta 2009 alkaen varallisuustiedot on pääosin johdettu rekistereistä tai estimoitu. Sitä aiemmat tutkimukset ovat käyntihaastattelututkimuksia.

Varallisuustutkimuksen nettovarallisuus saadaan laskemalla yhteen reaali- ja rahoitusvarat ja vähentämällä niistä velat. Kotitalouksien yleisimmin omistama varallisuuslaji oli talletukset, joita oli lähes kaikilla kotitalouksilla (98 % kotitalouksista). Seuraavaksi yleisimpiä olivat kulkuvälineet (72 % kotitalouksista), oma asunto (65 %) sekä pörssiosakkeet ja suorat rahastosijoitukset (43 %). Varallisuuden arvolla mitattuna oma asunto oli selvästi merkittävin varallisuuserä, sillä sen osuus kokonaisvaroista oli noin puolet (48 % kokonaisvaroista). Seuraavaksi merkittävin varallisuuserä oli muut asunnot, joiden osuus kokonaisvaroista oli kymmenesosa (10 % kokonaisvaroista).

Velkaa oli kolmella kotitaloudella viidestä (59 %). Noin 16 prosentilla velkaantuneista kotitalouksista velan määrä oli yli kolminkertainen vuosituloihin nähden vuonna 2019. Kotitalouksia, joiden velkaantumisaste on yli 300 prosenttia, oli vielä 1990-luvun lopussa vain muutama prosentti velkaantuneista. Sen sijaan jos suuria velkoja mitataan velkojen suhteella kokonaisvarallisuuteen ja asetetaan suurien velkojen raja-arvoksi 75 prosenttia, suurien velkojen osuus on pysynyt lähes ennallaan 1990-luvun lopulta alkaen. Vuonna 2019 noin joka neljännellä velallisella kotitaloudella (26 prosentilla) velan määrä ylitti 75 prosenttia kotitalouden varoista.

Kotitaloudet, joilla suuret velat suhteessa tuloihin tai varoihin vuosina 1987–2019, % velallisista kotitalouksista



Noin kuusi prosenttia kotitalouksista oli luottorajoitteisia vuonna 2019, mikä oli yhtä suuri osuus kuin vuonna 2016. Luottorajoitteiseksi kotitaloudeksi määritellään kerättyjen tietojen perusteella kotitalous, joka a) on hakenut lainaa haastattelujakohtaa edeltäneen kolmen vuoden aikana, eikä saanut hakemaansa lainaa heti eikä myöhemmin, b) on hakenut lainaa, mutta saanut sitä hakemaansa määrää vähemmän tai joka c) ei ole hakenut lainaa, koska arveli, ettei saisi.

Sisällys

1. Puolella kotitalouksista nettovarallisuutta yli 104 000 euroa vuonna 2019.....	7
Keskimääräisen varallisuuden kehitys heikkoa.....	8
Reaalivarat vähenivät hieman, rahoitusvarat kasvoivat.....	8
Oma asunto keskeisin kotitalouksien varallisuuserä.....	8
Sijoitusrahastoja ja pörssiosakkeita 43 prosentilla kotitalouksista.....	9
2. Nettovarallisuus suurin 65–74-vuotiailla.....	11
Lapsettomilla pareilla suurin mediaanivarallisuus.....	12
Korkeasti koulutetuilla eniten varallisuutta.....	13
3. Varakkaimman kymmenyksen osuus nettovarallisuudesta 50 prosenttia.....	15
Varallisuuserot kasvoivat	16
Varallisuuskymmenysten rakenne sosioekonomisen ryhmän mukaan.....	16
Varallisuus ja tulot.....	17
4. Neljänneksellä kotitalouksista suuret velat suhteessa varallisuuteen.....	19
Lapsiperheet velkaisimpia.....	20
5. Vähävaraisimmilla kotitalouksilla usein velkaa.....	23
Ongelmia luotonsaannissa kuudella prosentilla kotitalouksista.....	24
6. Asuntoväestön pörssiosake- ja sijoitusvarallisuus keskittynyt iäkkäille.....	27
Asuntoväestön pörssiosakkeet ja sijoitusrahastot varallisuustutkimuksessa.....	27
Lähes 30 prosentilla asuntoväestöstä sijoitusrahastoja tai pörssiosakkeita.....	27
Pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuutta eniten 65–74 -vuotiailla.....	28
Miehillä enemmän varallisuutta pörssiosakkeissa.....	29
Yli 3,8 miljoonaa henkilöä ei omista pörssiosakkeita tai sijoitusrahastoja.....	30

Taulukot

Taulukko 1. Nettovarallisuuden fraktiilit vuonna 2019 (1 000 euroa).....	7
Taulukko 2. Nettovarallisuus asunnon hallintasuhteen mukaan vuonna 2019 (1000 euroa).....	9
Taulukko 3. Nettovarallisuuden jakautuminen 1987–2019, osuudet nettovarallisuuden kokonaismäärästä (%).....	16
Taulukko 4. Velallisten kotitalouksien velka suhteessa varallisuuteen, asuntovelallisten asuntovelka suhteessa varsinaisen asunnon arvoon ja suuret velat kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2019.....	21
Taulukko 5. Lainaa hakeneet ja luottorajoitteiset kotitaloudet kotitalouden elinvaiheen mukaan.....	25
Taulukko 6. Lainaa hakeneet ja luottorajoitteiset kotitaloudet nettovarallisuuskymmenyksen mukaan.....	26
Taulukko 7. Osakkeita, sijoitusrahastoja tai molempia omistavien yhteenlasketun pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuuden mediaani ikäryhmittäin asuntoväestössä 2017–2019 (euroa).....	28
Taulukko 8. Asuntoväestön omistusten ja varallisuuden jakautuminen pörssiosakkeissa ja sijoitusrahastoissa ikäryhmittäin vuonna 2019.....	29

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Nettovarallisuuden fraktiilit vuonna 2019.....	31
Liitetaulukko 2. Kokonaisvarojen fraktiilit vuonna 2019.....	31
Liitetaulukko 3. Rahoitusvarallisuuden fraktiilit vuonna 2019.....	31
Liitetaulukko 4. Varallisuus nettovarallisuuskymmenyksen mukaan vuonna 2019.....	32

Liitetaulukko 5. Korollisten luottokortti- ja tililuotollisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista kotitaloustyyppin mukaan vuonna 2019.....	32
Liitetaulukko 6. Velallisten kotitalouksien velka suhteessa varallisuuteen ja vuosituloihin sekä asuntovelallisten asuntovelka suhteessa varsinaisen asunnon arvoon nettovarallisuuskymmenyksen mukaan vuonna 2019, mediaani.....	33
Liitetaulukko 7. Osuus velallisista kotitalouksista, joilla on suuret velat suhteessa tuloihin tai varallisuuteen nettovarallisuuskymmenyksen mukaan vuonna 2019.....	33

Kuviot

Kuvio 1. Varallisuuslajeja omistavien kotitalouksien osuudet ja varallisuuslajin osuus kokonaisvaroista (%) vuonna 2019.....	7
Kuvio 2. Kotitalouksien nettovarallisuuden reaalin muutos (%) 1987–2019 (ilman säästö- ja sijoitusvakuutuksia).....	8
Kuvio 3. Sijoitusrahastoja ja pörssiosakkeita omistavien kotitalouksien osuus (%) tulokymmenyksittäin vuonna 2019.....	10
Kuvio 4. Keskimääräinen varallisuus (mediaani) viitehenkilön iän mukaan vuonna 2019, nettovarallisuus (varat – velat) ja varat yhteensä.....	11
Kuvio 5. Keskimääräinen nettovarallisuus (mediaani) viitehenkilön iän mukaan 1987, 2009 ja 2019 (euroa, vuoden 2019 hinnoin).....	11
Kuvio 6. Nettovarallisuuden mediaani, yläkvartiili ja alakvartiili viitehenkilön iän mukaan vuonna 2019.....	12
Kuvio 7. Nettovarallisuuden mediaani ja varallisuuden rakenne kotitalouden viitehenkilön iän mukaan vuonna 2019.....	12
Kuvio 8. Keskimääräinen nettovarallisuus (mediaani) kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2019.....	13
Kuvio 9. Nettovarallisuuden mediaani ja varallisuuden rakenne kotitalouden viitehenkilön koulutusasteen mukaan vuonna 2019.....	14
Kuvio 10. Nettovarallisuuden (= varat – velat) mediaani ja keskiarvo nettovarallisuuskymmenyksittäin vuonna 2019.....	15
Kuvio 11. Nettovarallisuuden mediaani ja varallisuuden rakenne nettovarallisuuskymmenyksen mukaan vuonna 2019.....	15
Kuvio 12. Nettovarallisuuskymmenysten rakenne kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen ryhmän mukaan vuonna 2019 (% kymmenyksen kotitalouksista).....	17
Kuvio 13. Nettovarallisuuden mediaani sekä varallisuuden rakenne tulokymmenyksittäin vuonna 2019.....	17
Kuvio 14. Velallisten ja asuntovelallisten kotitalouksien osuus kotitalouksista (asteikko kuviossa oikealla) sekä velan ja asuntovelan mediaani vuosina 1987–2019, vuoden 2019 hinnoin.....	19
Kuvio 15. Kotitaloudet, joilla suuret velat suhteessa tuloihin tai varoihin vuosina 1987–2019, % velallisista kotitalouksista.....	20
Kuvio 16. Velallisten ja asuntovelkaisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2019.....	20
Kuvio 17. Korollisten luottokortti- ja tilivelallisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista kotitaloustyyppin mukaan vuonna 2019.....	22
Kuvio 18. Velallisten ja asuntovelallisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista nettovarallisuuskymmenyksittäin vuonna 2019.....	23
Kuvio 19. Velan ja varallisuuden suhde nettovarallisuuskymmenyksittäin vuonna 2019.....	24
Kuvio 20. Velan ja vuositulon suhde nettovarallisuuskymmenyksittäin vuonna 2019.....	24
Kuvio 21. Pörssiosakkeita ja sijoitusrahastoja omistavien henkilöiden lukumäärän kehitys asuntoväestössä 2009–2019.....	27
Kuvio 22. Osakkeita, sijoitusrahastoja tai molempia omistavien pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuuden alakvartiili, mediaani ja yläkvartiili ikäryhmittäin asuntoväestössä vuonna 2019, euroa.....	29

Kuvio 23. Asuntoväestön yhteenlasketun pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuuden mediaani sukupuolittain ja ikäryhmittäin vuonna 2019, euroa.....	30
Kuvio 24. Pörssiosakkeiden ja sijoitusrahastojen omistajien jakauma sukupuolittain vuonna 2019.....	30
Laatuseloste: Kotitalouksien varallisuus.....	34

1. Puolella kotitalouksista nettovarallisuutta yli 104 000 euroa vuonna 2019

Kotitalouksien nettovarallisuuden mediaani oli 104 000 euroa vuonna 2019. Puolella kotitalouksista oli siis varallisuutta tätä enemmän ja puolella vähemmän. Neljäsosalla kotitalouksista nettovarallisuutta oli yli 257 900 euroa ja neljäsosalla alle 9 400 euroa. Kotitalouksia oli yhteensä 2 787 200 vuonna 2019.

Nettovarallisuuden keskiarvo oli 214 800 euroa kotitaloutta kohti. Se on yli kaksinkertainen mediaanivarallisuuteen nähden, mikä kuvaa varallisuuden vinoa jakautumista. Kymmenellä prosentilla kotitalouksista nettovarallisuutta oli yli 499 700 euroa. Varallisuustutkimuksen nettovarallisuus saadaan laskemalla yhteen reaali- ja rahoitusvarat ja vähentämällä niistä velat.

Taulukko 1. Nettovarallisuuden fraktiilit vuonna 2019 (1 000 euroa)¹⁾

	Mediaani (P50)	Keskiarvo	Alakvartiili (P25)	Yläkvartiili (P75)	P90
Nettovarallisuus	104,0	214,8	9,4	257,9	499,7
Varat yhteensä	156,5	261,3	19,0	324,0	585,8

1) Nettovarallisuus = varat-velat. Varat yhteensä = oma asunto + muut reaali-varat + rahoitusvarat. Fraktiili on euromäärä, joka rajaa tietyn osuuden kotitalouksista rajan alapuolelle. Esimerkiksi P25 on raja, jonka alapuolella on 25 % kotitalouksista.

Viidellä prosentilla kotitalouksista nettovarallisuutta oli yli 766 200 euroa ja yhdellä prosentilla yli 1,76 miljoonaa euroa (liitetaulukko 1). Yli miljoonan euron nettovarallisuus oli noin 85 900 kotitaloudella (3,1 % kaikista kotitalouksista). Nettovarallisuus oli negatiivinen 10,5 prosentilla kotitalouksista velkojen ylittäessä varat.

Varallisuuden arvolla mitattuna oma asunto oli selvästi merkittävin varallisuuserä, sillä sen osuus kokonaisvaroista oli noin puolet (48 %). Kokonaisvarat tarkoittavat varoja ennen velkojen vähentämistä.

Varallisuustutkimuksen kattamat varallisuuserät käyvät ilmi kuviosta 1. Siinä on esitetty osuudet kotitalouksista, joilla on varallisuuslajeja tai velkaa sekä varallisuuslajien osuudet kokonaisvaroista. Esimerkiksi pörssiosakkeita ja sijoitusrahastoja oli noin 43 prosentilla kotitalouksista ja niiden osuus kokonaisvaroista oli 8,6 prosenttia. Kotitalouksien yleisimmin omistamat varallisuuslajit olivat talletukset (98 % kotitalouksista), kulkuvälineet (72 %), oma asunto (65 %) sekä pörssiosakkeet ja suorat rahastosijoitukset (43 %). Velkaa oli kolmella kotitaloudella viidestä (59 %).

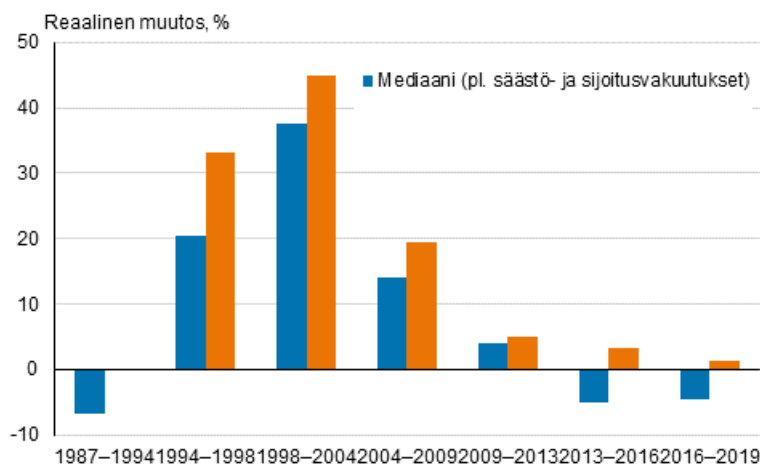
Kuvio 1. Varallisuuslajeja omistavien kotitalouksien osuudet ja varallisuuslajien osuus kokonaisvaroista (%) vuonna 2019



Keskimääräisen varallisuuden kehitys heikkoa

Edelliseen tutkimuskertaan eli vuoteen 2016 verrattuna nettovarallisuuden mediaani aleni reaalisesti 4,6 prosenttia, kun taas keskiarvo kasvoi 1,4 prosenttia, vertailukelpoisista käsitteistä laskettuna (kuvio 2). Säästö- ja sijoitusvakuutusten arvosta ei ole tietoa vuosilta 2009 ja 2013, mikä vaikuttaa tietojen vertailukelpoisuuteen. Muutosprosentit on laskettu luvuista, joissa ei ole mukana säästö- ja sijoitusvakuutuksia.

Kuvio 2. Kotitalouksien nettovarallisuuden reaalin muutos (%) 1987–2019 (ilman säästö- ja sijoitusvakuutuksia)



Kotitalouksien varallisuus -tilastoa on tehty määrävuosin (1987, 1988, 1994, 1998, 2004, 2009, 2013, 2016 ja 2019). Varallisuustutkimuksen tietosisällön ja menetelmien muutosten vuoksi tiedot eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. Tutkimusmenetelmä muuttui merkittävästi vuonna 2009. Lisätietoja on tilaston laatuselosteessa.

Reaalivarat vähenivät hieman, rahoitusvarat kasvoivat

Rahoitusvarat kasvoivat selvästi vuodesta 2016 vuoteen 2019, mutta reaalivarat vähenivät keskimäärin hieman. Velat kotitaloutta kohti kasvoivat noin 1 prosenttia. Velat vähennetään varoista, joten velkaantuneisuus vaikuttaa keskeisesti nettovarallisuuden tasoon.

Reaalivarojen keskiarvo kotitaloutta kohti oli 188 900 euroa, mikä oli 2,2 prosenttia vuotta 2016 vähemmän. Rahoitusvarojen keskiarvo kaikkia kotitalouksia kohden oli noin 72 500 euroa vuonna 2019, mikä oli 10,3 prosenttia enemmän kuin tilastovuonna 2016. Rahoitusvarat jakautuvat huomattavasti epätasaisemmin kuin reaalivarat. Rahoitusvarojen mediaani oli 13 000 euroa vuonna 2019, mikä oli 20,8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016.

Reaalivarallisuuteen luetaan asunnot, kulkuvälineet, metsät ja peltomaa sekä yritysvarallisuudesta elinkeinotoiminnan ja yhtymien verotuksen nettovarallisuus. Rahoitusvaroihin luetaan talletukset, pörssiosakkeet, sijoitusrahastot, noteeraamattomat osakkeet, yksilölliset eläkevakuutukset, säästö- ja sijoitusvakuutukset sekä muut rahoitusvarat (joukkovelkakirjat ja osuustodistukset).

Reaalivarojen osuus kokonaisvaroista oli noin 72 prosenttia vuonna 2019, mikä oli noin 3 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2016. Vastaavasti rahoitusvarallisuuden osuus nousi noin 28 prosenttiin. Rahoitusvarallisuutta on lähes kaikilla kotitalouksilla pankkitalletusten vuoksi. Reaalivarallisuutta oli noin 84 prosentilla kotitalouksista.

Oma asunto keskeisin kotitalouksien varallisuuserä

Oma asunto on keskeinen tekijä varallisuuden tasossa ja sen jakautumisessa (taulukko 2). Omassa asunnossa asui 1,82 miljoonaa kotitaloutta eli 65,2 prosenttia kaikista kotitalouksista vuonna 2019. Omistusasujien lukumäärä kasvoi 44 400 kotitaloudella tilastovuoteen 2016 verrattaessa, mutta osuus

kaikista kotitalouksista pieniä 1,0 prosenttiyksikköä. Vuokralla asui 34,8 prosenttia kotitalouksista. Vuokralla asuvien kotitalouksien lukumäärä kasvoi 65 700 taloudella.

Taulukko 2. Nettovarallisuus asunnon hallintasuhteen mukaan vuonna 2019 (1000 euroa)

	Kotitalouksien lukumäärä (1000 kotitaloutta)	Nettovarallisuuden taso (1000 euroa)			
		Mediaani	Keskiarvo	Alakvartiili (P25)	Yläkvartiili (P75)
Kaikki kotitaloudet	2 787,2	104,0	214,8	9,4	257,9
Velaton omistusasunto	958,2	241,1	389,5	138,5	421,8
Omistusasunto ja asuntovelkaa	860,4	143,1	238,1	71,0	279,7
Vuokralainen tai muu	968,6	2,7	21,3	-0,7	15,9

1) Fraktiili on euromäärä, joka rajaa tietyn osuuden kotitalouksista rajan alapuolelle. Esimerkiksi P25 on raja, jonka alapuolella on 25 % kotitalouksista.

2) Nettovarallisuus = varat - velat

Oman asunnon osuus kokonaisvaroista oli 47,9 prosenttia. Vuonna 2016 osuus oli 50,3 prosenttia. Kotitalouden pääasiallisen asunnon mediaaniarvo oli asunnon omistavilla 152 800 euroa, mikä oli reaalisesti 5,1 prosenttia pienempi kuin vuonna 2016. Keskiarvo asunnon omistavilla oli 191 700 euroa. Myös se pieniä 2,4 prosenttia vuodesta 2016.

Kun lasketaan asunnon arvo kaikkien kotitalouksien kesken, oli sen keskiarvo 125 100 euroa kotitaloutta kohti vuonna 2019. Se oli reaalisesti 3,9 prosenttia pienempi kuin vuonna 2016. Oman asunnon mediaaniarvo kaikilla kotitalouksilla oli 89 300 euroa vuonna 2019, mikä oli 12,7 prosenttia pienempi kuin vuonna 2016. Mukana ovat tällöin vuokralla asuvat kotitaloudet, joiden lukumäärä kasvoi 65 700 taloudella ja oman asunnon arvo on luonnollisesti nolla.

Asuntovelkojen kokonaismäärä pieniä 0,4 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2019. Keskiarvo kotitaloutta kohti pieniä reaalisesti 4,3 prosenttia. Asuntovelat eivät sisällä taloyhtiöiden lainoja. Asuntovelallisten kotitalouksien lukumäärä pysyi lähes ennallaan ja osuus kotitalouksista pieniä. Kotitalouksista 34,4 prosenttia asui velattomassa omistusasunnossa ja 30,9 prosentilla oli omistusasunto ja asuntovelkaa vuonna 2019.

Muuta velkaa kuin asuntovelkaa oli 50,1 prosentilla ja velan keskiarvo kasvoi 12,0 prosenttia. Velkoja tarkastellaan tarkemmin tämän julkaisun katsauksissa 4 ja 5. Muiden velkojen ehdollinen mediaani oli 11 700 euroa.

Vapaa-ajan asuntoja oli 13,9 prosentilla kotitalouksista. Niiden keskiarvo kotitaloutta kohti aleni 11,9 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2019. **Muiden asuntojen** (sijoitusasunnot, kakkosasunnot tms.) keskiarvo kotitaloutta kohti sen sijaan kasvoi 8,5 prosentilla. Niitä omistavien kotitalouksien osuus kasvoi 1,5 prosenttiyksikköä 16,4 prosenttiin. **Asuntovarallisuutta yhteensä** oli 68,3 prosentilla kotitalouksista, ja sen osuus kokonaisvaroista oli 63,5 prosenttia. Asuntovarallisuuden keskiarvo kotitaloutta kohti pieniä 2,9 prosenttia tilastovuodesta 2016. Asuntovarallisuutta omistavien kotitalouksien asuntovarallisuuden mediaani pieniä 4,2 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2019.

Kulkuvälineet luetaan varallisuustutkimuksessa osaksi kotitalouksien varallisuutta. Kulkuvälineitä oli noin 72 prosentilla kotitalouksista. Niiden osuus varoista oli 4,0 prosenttia. Autojen osuus oli noin 80 prosenttia kulkuvälineiden yhteisarvosta. Muista kulkuvälineistä veneitä oli noin 6 prosentilla kotitalouksista. Kulkuvälineiden keskiarvo kotitaloutta kohti kasvoi 5,9 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2019.

Metsiä ja viljelysmaata oli noin 15 prosentilla kotitalouksista ja niiden osuus kokonaisvaroista oli 4,4 prosenttia. Niiden keskiarvo kotitaloutta kohti kasvoi 4,7 prosenttia. **Yrittäjävarallisuutta** (elinkeinotoiminnan ja yhtymien nettovarallisuus) oli noin neljällä prosentilla kotitalouksista. Osuus kokonaisvaroista oli 0,3 prosenttia.

Sijoitusrahastoja ja pörssiosakkeita 43 prosentilla kotitalouksista

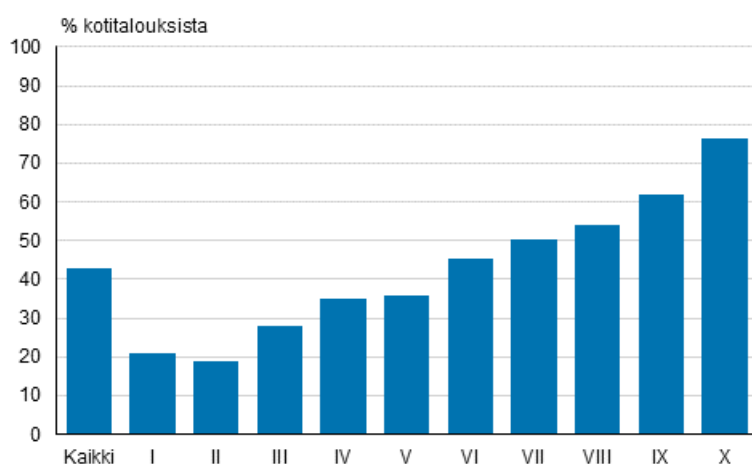
Talletuksia oli lähes kaikilla kotitalouksilla. Niiden ehdollinen mediaani oli 7 000 euroa ja keskiarvo 24 900 euroa. Talletukset perustuvat kotitalouksien omaan ilmoitukseen, joten tietoon liittyy enemmän

epävarmuutta kuin esimerkiksi rekisteritietona saataviin sijoitusrahastoihin ja pörssiosakkeisiin (ks. laatuseloste).

Sijoitusrahastoja ja pörssiosakkeita omisti 43 prosenttia kotitalouksista ja niiden keskiarvo kotitaloutta kohti kasvoi reaalisesti noin 11 prosentilla 22 400 euroon. Mediaani omistaville kotitalouksille oli 8 120 euroa, missä kasvua oli noin 39 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2019. Sijoitusrahastoja omistavien kotitalouksien osuus kasvoi noin 34 prosenttiin, pörssiosakkeita omistavien pysyi lähes ennallaan noin 20 prosentissa.

Talletuksia lukuun ottamatta varallisuuden ja erityisesti rahoitusvarallisuuden omistaminen on huomattavasti yleisempää suurituloisilla ja ylemmissä nettovarallisuuskymmenyksissä (kuvio 3). Esimerkiksi sijoitusrahastoja ja pörssiosakkeita omisti noin 21 prosenttia pienituloisimman kymmenyksen kotitalouksista. Suurituloisimmassa kymmenyksessä osuus oli noin 76 prosenttia.

Kuvio 3. Sijoitusrahastoja ja pörssiosakkeita omistavien kotitalouksien osuus (%) tulokymmenyksittäin vuonna 2019



Tulokymmenykset on muodostettu kotitalouksien kesken kulutusyksikköä kohti laskettujen käytettävissä olevien rahatulojen (ml. myyntivoitot) mukaan.

Yksilöllisiä eläkevakuutuksia oli noin 22 prosentilla kotitalouksista. Niiden keskiarvo kotitaloutta kohti oli noin 3 600 euroa, jossa kasvua noin 2 prosenttia vuodesta 2016. Omistavien kotitalouksien mediaani oli 7 950 euroa.

Säästö- ja sijoitusvakuutuksia oli noin 12 prosentilla kotitalouksista eli noin 332 400 kotitaloudella. Omistavien kotitalouksien mediaani oli 15 000 euroa, keskiarvo kotitaloutta kohti 4 300 euroa ja osuus koko rahoitusvarallisuudesta 5,9 prosenttia. Vuoden 2019 tieto perustuu kyselytietoon ja sitä voi pitää suuntaa antavana.

Muiden osakkeiden keskiarvo kotitaloutta kohti kasvoi 19,6 prosenttia 16 200 euroon. Muut osakkeet ovat osinkoa maksaneiden osakeyhtiöiden noteeraamattomia osakkeita (ks. laatuseloste). Niitä oli noin 10 prosentilla kotitalouksista ja ehdollinen mediaani oli 5 850 euroa.

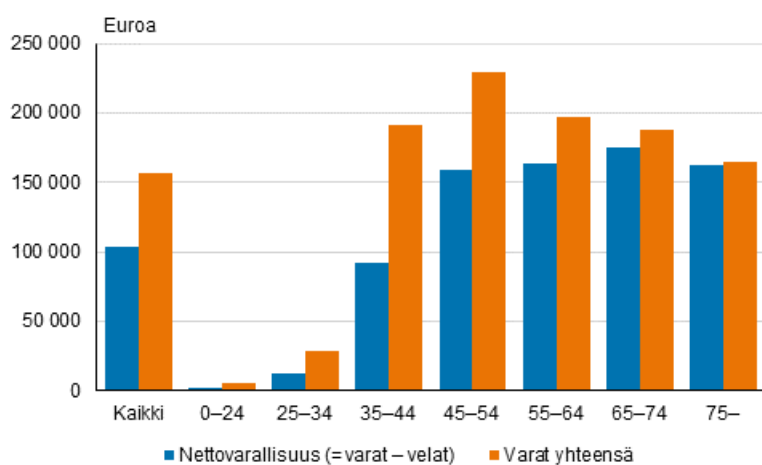
Muu rahoitusvarallisuus sisältää osuustodistukset ja joukkovelkakirjat. Muuta rahoitusvarallisuutta oli noin 10 prosentilla kotitalouksista, kun vuonna 2016 osuus oli noin 11 prosenttia. Muuta rahoitusvarallisuutta oli keskimäärin 1 490 euroa kotitaloutta kohti, missä oli kasvua 7,3 prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2019. Ehdollinen mediaani kasvoi 41,8 prosenttia 3 660 euroon.

2. Nettovarallisuus suurin 65–74-vuotiailla

Varallisuus karttuu pitkällä aikavälillä säästämisen, arvonnousun, perintöjen ja muiden pääomansiirtojen seurauksena. Ikä on siten keskeinen varallisuuden tasoa selittävä tekijä. Osaa varallisuudesta käytetään myös kulutukseen (asunnot, kulkuvälineet), joten kotitalouden rakenne ja tarpeet vaikuttavat varallisuuden tasoon.

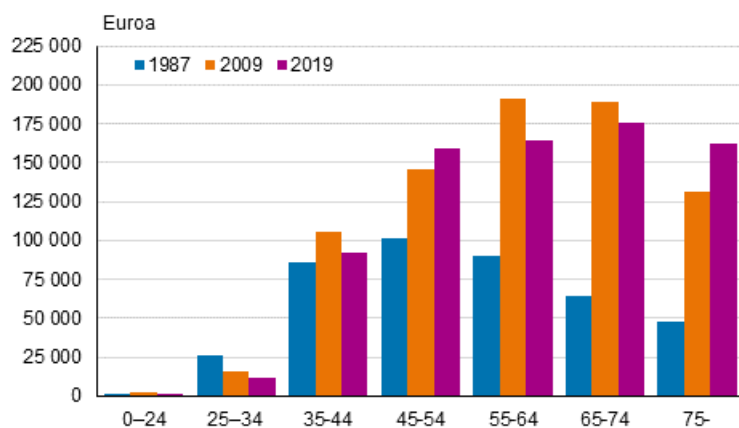
Keskimääräinen nettovarallisuus tyypillisesti kasvaa iän mukaan, mutta kääntyy vanhemmilla ikäluokilla laskuun. Vuoden 2019 aineistossa keskimääräinen nettovarallisuus oli suurimmillaan ikäryhmässä 65–74-vuotiaat. Varat ennen velkojen vähentämistä ovat sen sijaan iän suhteen tasaisemmin jakautuneet, ja ne olivat keskimäärin lähes yhtä suuret 35–44, 45–64 ja 65–74-vuotiailla. Iällä tarkoitetaan kotitalouden viitehenkilön eli käytännössä suurituloisimman jäsenen ikää.

Kuvio 4. Keskimääräinen varallisuus (mediaani) viitehenkilön iän mukaan vuonna 2019, nettovarallisuus (varat – velat) ja varat yhteensä



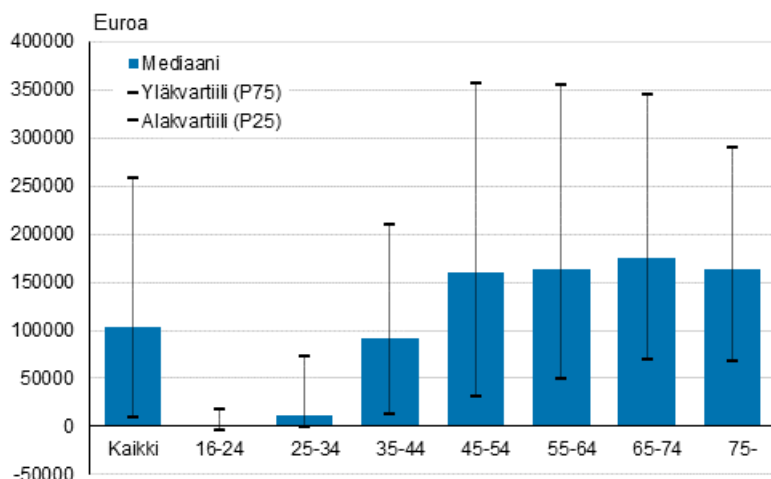
Varallisuustutkimuksia on tehty muutaman vuoden välein 1980-luvun loppupuolelta alkaen. Vuosina 2013, 2016 ja 2019 keskimääräinen nettovarallisuus on ollut suurin 65–74-vuotiailla. Vuosien 1994–2009 tutkimuksissa korkein nettovarallisuus oli 55–64-vuotiailla ja 1980-luvun lopun tutkimuksissa 45–54-vuotiailla. Osatekijöinä muutoksen taustalla ovat rakennemuutokset ja luonnollisesti myös se, että ikäryhmissä ovat eri vuosina eri syntymäkohortit.

Kuvio 5. Keskimääräinen nettovarallisuus (mediaani) viitehenkilön iän mukaan 1987, 2009 ja 2019 (euroa, vuoden 2019 hinnoin)



Myös ikäryhmien sisällä on merkittäviä eroja nettovarallisuudessa (kuvio 6). Esimerkiksi 45–54-vuotiaiden kotitalouksista neljäsosalla varallisuutta oli alle 31 600 euroa ja neljäsosalla yli 356 800 euroa vuonna 2019, kun mediaanivarallisuus oli 159 400 euroa. Vastaavasti 35–44-vuotiaiden talouksista neljäsosalla varallisuutta oli alle 12 200 euroa ja neljäsosalla yli 209 700 euroa.

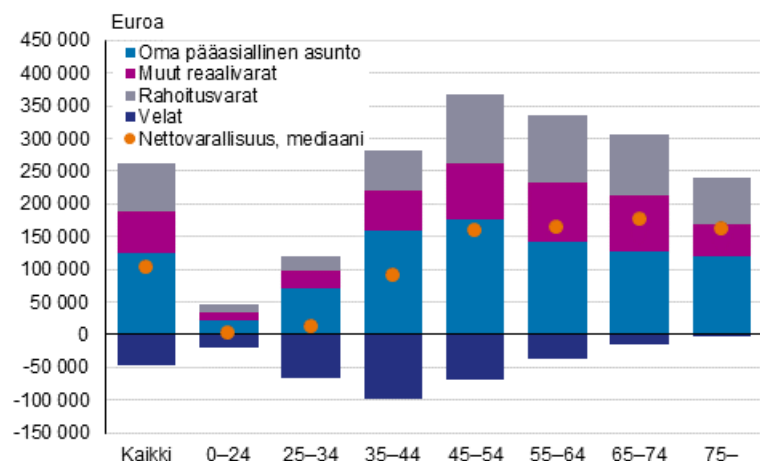
Kuvio 6. Nettovarallisuuden mediaani, yläkvartiili ja alakvartiili viitehenkilön iän mukaan vuonna 2019



Yläkvartiili kertoo euromääräisen rajan, jonka yläpuolella on 25 prosenttia kotitalouksista. Vastaavasti alakvartiiliin alle jää 25 prosenttia kotitalouksista.

Asunnon omistus ja asuntovelkaisuus vaikuttavat merkittävästi nettovarallisuuden tasoon eri ikäryhmissä ja kotitaloustyypeissä. Asunnon omistavien osuus kasvaa iän mukana, kun taas asuntovelkaisuus vähenee, mikä kasvattaa nettovarallisuuden tasoa. Kuviossa 7 tätä havainnollistetaan varallisuuden rakenteella iän mukaan.

Kuvio 7. Nettovarallisuuden mediaani ja varallisuuden rakenne kotitalouden viitehenkilön iän mukaan vuonna 2019



Lapsettomilla pareilla suurin mediaanivarallisuus

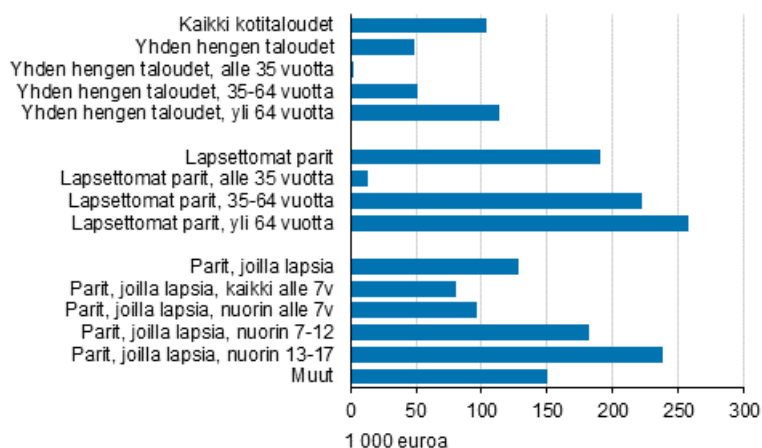
Yhden hengen talouksien mediaanivarallisuus oli 48 900 euroa vuonna 2019, mutta erot eri-ikäisten yksinasujien välillä ovat suuria (kuvio 8). Pienin nettovarallisuus on nuorilla alle 35-vuotiailla yhden hengen talouksilla, joiden mediaanivarallisuus oli 2 600 euroa. Yli 64-vuotiailla nettovarojen mediaani oli 113 500 euroa ja 35–64-vuotiailla 51 400 euroa. Nuorimmassa ikäryhmässä alle viidesosa (16 %) on omistusasujia, kun vanhimmassa enemmän kuin kaksi kolmesta (70 %) omistaa asunnon. Myös

rahoitusvarallisuutta on nuorilla muita ikäryhmiä vähemmän, kun taas kulutus- ja muuta velkaa on muita ikäryhmiä yleisemmin.

Lapsettomilla pareilla nettovarallisuuden mediaani oli 190 500 euroa, mikä on lähes nelinkertainen yhden hengen talouksiin verrattuna. Nettovarallisuus oli suurimmillaan yli 65-vuotiailla lapsettomilla pareilla, noin 257 300 euroa. Lapsettomien pariien kotitalouksista 89 prosentilla oli omistusasunto, kun viitehenkilön ikä oli yli 35 vuotta. Alle 35-vuotiailla lapsettomilla pareilla osuus oli vain 33 prosenttia. Lapsettomilla pareilla, joiden viitehenkilö oli alle 35-vuotias, nettovarallisuuden mediaani oli noin 13 700 euroa. Tässä ryhmässä velkaisten kotitalouksien osuus oli noin 86 prosenttia.

Kahden huoltajan lapsiperheillä nettovarojen mediaani (128 000 euroa) oli 2,6-kertainen yhden hengen talouksiin verrattuna, mutta noin 33 prosenttia alhaisempi kuin lapsettomilla pareilla. Kahden huoltajan lapsiperheet ovat tyypillisesti asuntovelkaisia, mutta velkarasitus pienenee lasten kasvaessa, mikä kasvattaa nettovarallisuutta. Asuntonsa omisti noin 81 prosenttia pareista, joilla oli lapsia.

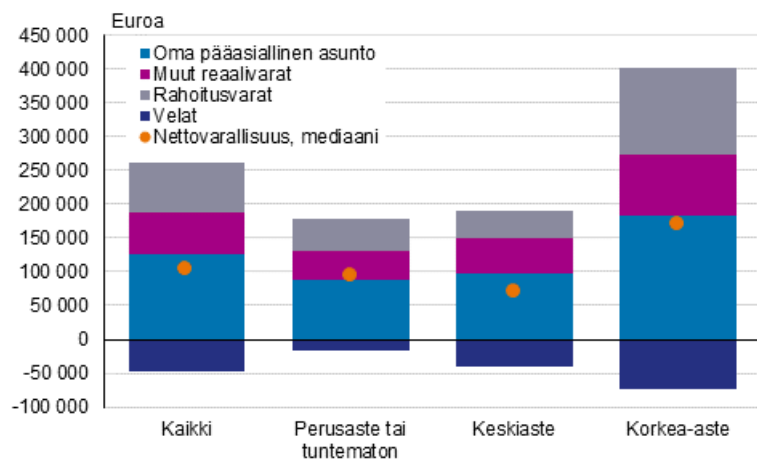
Kuvio 8. Keskimääräinen nettovarallisuus (mediaani) kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2019



Korkeasti koulutetuilla eniten varallisuutta

Varallisuuden kartuttamista säästämällä edesauttaa korkeampi tulotaso, jonka tärkeä taustatekijä on koulutusaste. Kotitalouksilla, joiden viitehenkilöllä oli korkea-asteen tutkinto, nettovarallisuuden mediaani oli noin 169 700 euroa vuonna 2019. Se oli 1,8-kertainen perusasteen tutkinnon suorittaneisiin (94 500 euroa) ja 2,4-kertainen keskiasteen tutkinnon suorittaneisiin (69 900 euroa) nähden. Korkeammin koulutetuilla oli keskimäärin enemmän reaali- ja rahoitusvarallisuutta ja velkaa kuin perus- tai keskiasteen tutkinnon suorittaneilla. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet omistivat 63 prosenttia kaikista kotitalouksien rahoitusvaroista ja 51 prosenttia kaikista kotitalouksien reaali- ja rahoitusvaroista. Perusasteen tutkinnon suorittaneiden keskiastetta korkeampi nettovarallisuuden mediaani selittyy ikärakenteella. Perustutkinnon suorittaneet ovat keskimäärin iäkkäämpiä kuin keskiasteen tutkinnon suorittaneet.

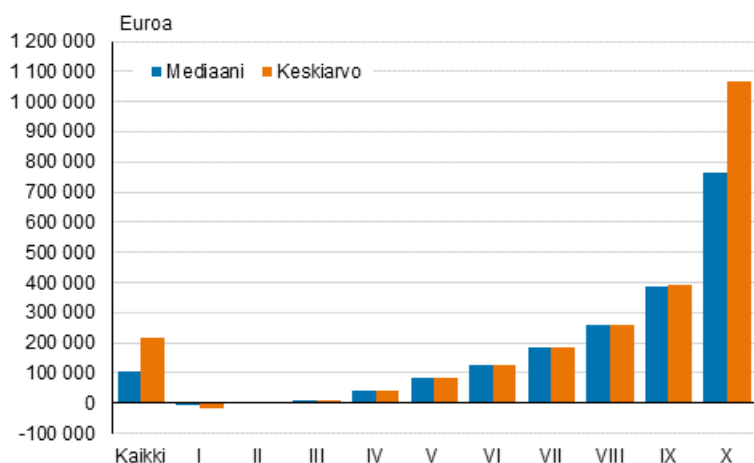
Kuvio 9. Nettovarallisuuden mediaani ja varallisuuden rakenne kotitalouden viitehenkilön koulutusasteen mukaan vuonna 2019



3. Varakkaimman kymmenyksen osuus nettovarallisuudesta 50 prosenttia

Kotitalouksien nettovarallisuuden mediaani oli 104 000 euroa vuonna 2019. Siihen verrattuna nettovarallisuuden keskiarvo on yli kaksinkertainen, noin 214 800 euroa kotitaloutta kohti vuonna 2019. Keskiarvo on mediaania selvästi suurempi, koska varallisuus on keskittynyt nettovarallisuuskymmenyksen yläosaan. Varakkaimmassa kymmenesosassa kotitalouksista varallisuuden mediaani oli 766 200 euroa ja keskiarvo 1 065 200 euroa vuonna 2019 (kuvio 10). Vähävaraisimmassa kymmenyksessä kotitalouksien velat ylittivät varat, joten sekä nettovarallisuuden keskiarvo että mediaani olivat negatiivisia.

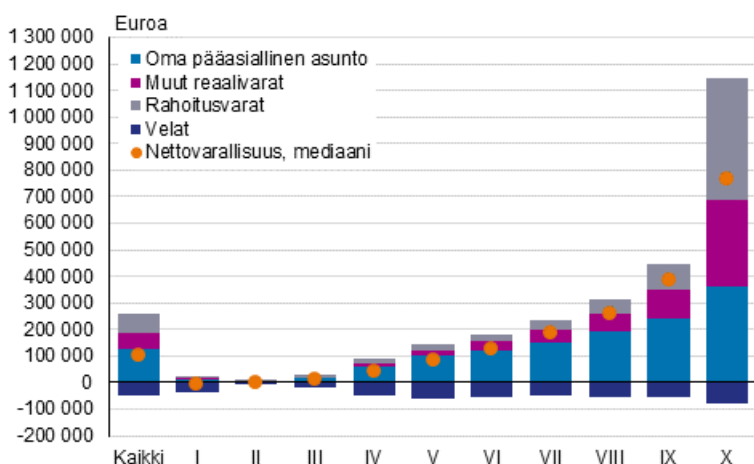
Kuvio 10. Nettovarallisuuden (= varat – velat) mediaani ja keskiarvo nettovarallisuuskymmenyksittäin vuonna 2019



Varallisuuskymmenykset saadaan järjestämällä kotitaloudet nettovarallisuuden (= varat – velat) mukaan kymmeneen yhtä suureen ryhmään. Jokaisessa kymmenyksessä on 10 prosenttia kotitalouksista eli noin 280 000 kotitaloutta vuonna 2019.

Oma asunto on tärkein varallisuuslaji kaikissa muissa kymmenyksissä paitsi varakkaimmassa kymmenesosassa, jossa rahoitusvarallisuuden osuus on suurin (n. 40 % kokonaisvaroista). (Kuvio 11). Varakkaimman kymmenyksen osuus kaikista rahoitusvaroista oli noin 63 prosenttia. Reaalivaroista se omisti noin 36 prosenttia.

Kuvio 11. Nettovarallisuuden mediaani ja varallisuuden rakenne nettovarallisuuskymmenyksen mukaan vuonna 2019



Rahoitusvarallisuuden alieristä varakkain kymmenys omisti 82 prosenttia pörssiosakkeista, 59 prosenttia rahasto-osuuksista, 40 prosenttia talletuksista, 58 prosenttia säästö- ja sijoitusvakuutuksista ja 92 prosenttia noteeraamattomista osakkeista. Reaalivarallisuuden tasaisempaa jakaumaa selittää oma asunto, jonka kokonaisarvosta varakkain kymmenys omisti 29 prosenttia. Osuus pysyi lähes ennallaan tilastovuoteen 2016 verrattaessa. Velkojen jakautumista varallisuuskymmenyksittäin tarkastellaan lähemmin tämän julkaisun katsauksessa 5.

Varallisuuserot kasvoivat

Varakkain kymmenesosa omisti vuonna 2019 noin 50 prosenttia nettovarallisuuden kokonaissummasta. Varakkaimman kymmenyksen raja oli 499 700 euroa. Varallisuuden keskittymistä kuvaa se, että alle mediaanivarallisuuden (104 000 euroa) jäävä puolisko kotitalouksista omisti noin 5 prosenttia nettovarallisuudesta. Vähävaraisimmassa kymmenyksessä nettovarallisuus on negatiivista ja sen osuus nettovaroista oli -0,8 prosenttia. Varakkain viisi prosenttia omisti nettovaroista noin 35 prosenttia. Varakkaimman viiden prosentin raja oli 766 200 euroa.

Taulukko 3. Nettovarallisuuden jakautuminen 1987–2019, osuudet nettovarallisuuden kokonaismäärästä (%)

Varallisuuskymmenys	1987	1994	1998	2004	2009	2013	2016	2019
I–V (vähävaraisin 50 %)	9,5	6,9	6,9	8,1	6,4	6,7	6,1	5,4
VI	8,6	8,2	7,5	7,1	6,9	6,8	6,5	6,0
VII	11,4	10,9	9,8	9,9	9,7	9,5	9,2	8,6
VIII	14,5	14,5	13,4	13,3	13,6	12,9	12,7	12,1
IX	19,3	20,3	18,9	19,1	19,4	18,6	18,8	18,3
X (varakkain 10 %)	36,7	39,2	43,3	42,5	43,9	45,5	46,8	49,6
- varakkain 5 %	23,5	25,1	29,5	28,8	29,9	31,6	32,9	35,2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
Gini-kerroin	58,2	62,2	63,8	62,2	64,6	65,0	66,2	68,3

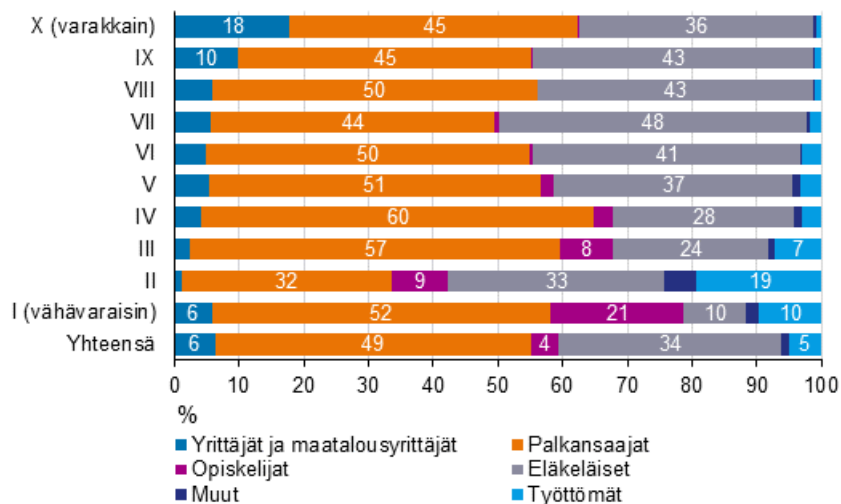
Vuodesta 2016 vuoteen 2019 varakkaimman kymmenyksen osuus koko nettovarallisuudesta kasvoi 2,8 prosenttiyksikköä. Taulukossa on esitetty myös nettovarallisuuden Gini-kerroin, vaikka aineistossa nettovarallisuus saa runsaasti negatiivisia arvoja. Gini-kertoimen muutos 2016–2019 on kuitenkin samankaltaista, vaikka negatiiviset arvot poistettaisiin. Gini-kerroin kasvoi 2,1 prosenttiyksikköä vuodesta 2016 vuoteen 2019.

Varallisuustutkimuksia on tehty muutaman vuoden välein 1980-luvun loppupuolelta alkaen. Koko aikasarjaa tarkasteltaessa osa muutoksesta selittyy tilaston menetelmä- ja sisältömuutoksilla. Nämä huomioiden voidaan kuitenkin sanoa, että pitkällä aikavälillä tarkasteltuna varakkaimman kymmenyksen osuus nettovaroista on kasvanut. Esimerkiksi vuoteen 1994 verrattuna varakkaimman kymmenyksen osuus nettovaroista on noussut 10,4 prosenttiyksikköä. Lisätietoja tutkimusmenetelmän ja tietosisällön muutoksista on tilaston laatuselosteessa.

Varallisuuskymmenysten rakenne sosioekonomisen ryhmän mukaan

Nettovaroiltaan varakkaimman kymmenesosan kotitalouksista noin 45 prosenttia oli palkansaajatalouksia ja noin 36 prosenttia eläkeläistalouksia vuonna 2019 (kuvio 12). Vajaa viidennes (18 %) oli yrittäjiä tai maatalousyrittäjiä. Kotitalouden sosioekonominen asema on sen viitehenkilön eli suurituloisimman henkilön sosioekonominen asema.

Kuvio 12. Nettovarallisuuskymmenysten rakenne kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen ryhmän mukaan vuonna 2019 (% kymmenyksen kotitalouksista)

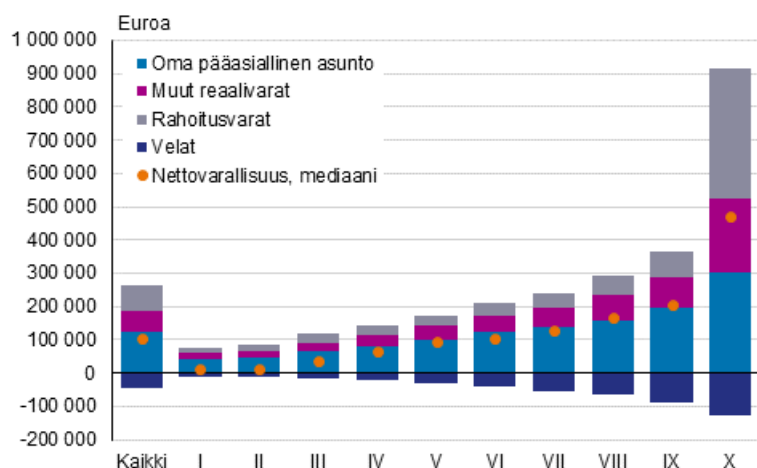


Kaksi vähävaraisinta kymmenystä poikkeavat rakenteeltaan muista kymmenyksistä ja myös toisistaan. Vähävaraisimmasta kymmenyksestä opiskelijatalouksia oli noin 21 prosenttia, mutta työttömiä kotitalouksia ja eläkeläistalouksia verraten vähän eli noin 10 prosenttia. Sen sijaan toiseksi vähävaraisimmassa kymmenyksessä eläkeläistalouksia oli noin 33 prosenttia. Työttömien osuus oli suurin toiseksi vähävaraisimmassa kymmenesosassa, jossa heitä oli liki viidesosa (19 %). Velallisten kotitalouksien osuus on suurin vähävaraisimmassa kymmenyksessä ja pienin toiseksi vähävaraisimmassa kymmenyksessä. Tämän julkaisun katsauksessa 5 tarkastellaan velkoja varallisuuskymmenyksittäin.

Varallisuus ja tulot

Suurituloisin kymmenesosa väestöstä on selvästi muuta väestöä varakkaampaa. Erityisesti rahoitusvarallisuus on keskittynyt suurituloisimmille. Rahoitusvarallisuuden osuus bruttovarallisuudesta oli noin 43 prosenttia suurituloisimmassa kymmenyksessä, kun se muissa tulokymmenyksissä vaihteli 17–24 prosentin välillä. Suurituloisimman kymmenesosan nettovarallisuuden mediaani oli noin 470 200 euroa. Tämä oli 2,3-kertainen seuraavaksi suurituloisimpaan kymmenykseen verrattuna ja 4,5-kertainen mediaanivarallisuuteen nähden.

Kuvio 13. Nettovarallisuuden mediaani sekä varallisuuden rakenne tulokymmenyksittäin vuonna 2019



Tulokymmenykset on muodostettu kotitalouksien kesken kulutusyksikköä kohti laskettujen käytettävissä olevien rahatulojen (ml. myyntivoitot) mukaan.

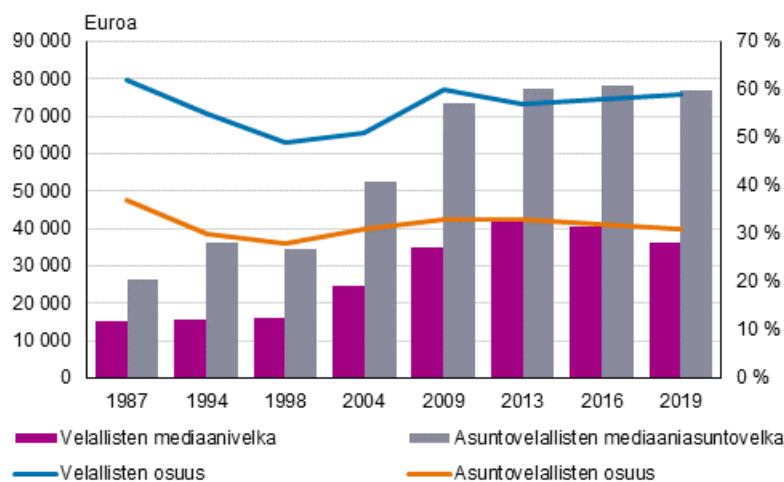
4. Neljänneksellä kotitalouksista suuret velat suhteessa varallisuuteen

Sekä velallisten että asuntovelallisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista on pysynyt suunnilleen ennallaan vuodesta 2009 alkaen. Kotitalouksista 59 prosentilla oli velkaa ja 31 prosentilla asuntovelkaa vuonna 2019 (kuvio 14). Edellinen on kasvanut ja jälkimmäinen on laskenut yhdellä prosenttiyksiköllä vuodesta 2016.

Keskimääräisten velkasummien kasvu näyttää kääntyneen laskuun vuoden 2013 tutkimuskerran jälkeen tasolle, jota se oli vuoden 2009 tutkimuskerralla. Vuoteen 2013 saakka keskimääräiset velkasummat kasvoivat nopeasti. Velallisten kotitalouksien velkasumman mediaani oli jo vuonna 2013 lähes kolminkertainen vuoteen 1987 verrattuna. Keskimääräinen asuntovelka on vuosina 1987–2013 kasvanut tätäkin nopeammin. Vuonna 2019 kotitalouksien mediaaniasuntovelan kasvu kääntyi laskuun, sillä se pieneni noin 1 400 euroa vuoteen 2016 verrattuna.

Kotitalouksien velat koostuvat asuntovelasta, opintovelasta, elinkeinotoiminnan velasta sekä muista veloista, joihin kuuluvat muun muassa luottokorttivelka, osamaksuvelka ja kulutusluotot. Asuntovelat ovat selvästi suurin velkaerä. Noin 65 prosenttia kotitalouksien veloista oli asuntovelkaa vuonna 2019, kun vastaava osuus oli 69 prosenttia vuonna 2016. Muiden velkojen, kuin asuntovelkojen, osuus oli 35 prosenttia kaikista veloista. Kyseinen osuus oli 4 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2016 vastaava osuus. Taloyhtiöiden velat eivät sisälly asuntovelkoihin.

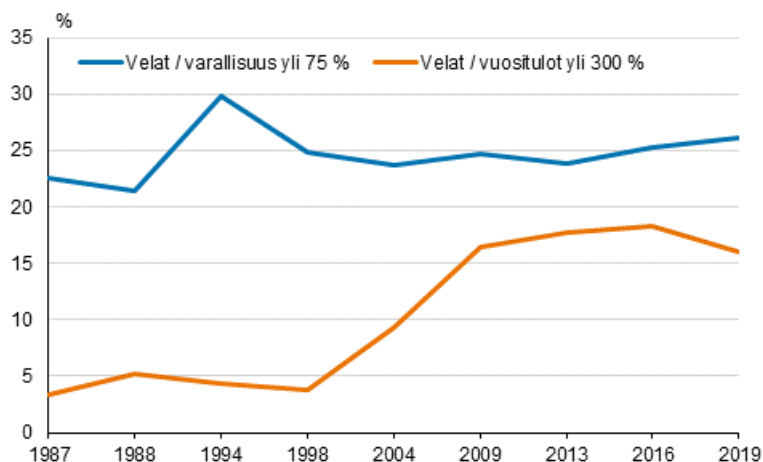
Kuvio 14. Velallisten ja asuntovelallisten kotitalouksien osuus kotitalouksista (asteikko kuviossa oikealla) sekä velan ja asuntovelan mediaani vuosina 1987–2019, vuoden 2019 hinnoin



Velkaantumista voidaan mitata tunnusluvulla, jotka kuvaavat niiden kotitalouksien osuutta velkaantuneista kotitalouksista, joiden velkojen suhde varallisuuteen tai vuosituloihin ylittää asetetut raja-arvot. Yleisesti käytetty raja-arvo velkaantumisasteesta on 300 prosenttia, eli suuret velat määritellään niille kotitalouksille, joiden velat ylittävät vuositulot yli kolminkertaisesti. Todella suurten velkojen määrä ei näytä vuonna 2019 kasvaneen vuoteen 2016 verrattuna (kuvio 15). On kuitenkin huomattava, että kotitalouksia, joiden velkaantumisaste on yli 300 prosenttia, oli vielä 1990-luvun lopussa vain muutama prosentti velkaantuneista. Vuonna 2019 noin 16 prosentilla velkaantuneista kotitalouksista velan määrä oli yli kolme kertaa vuosituloja suurempi.

Sen sijaan, jos suuria velkoja mitataan velkojen suhteella kokonaisvaroihin ja asetetaan suurien velkojen raja-arvoksi 75 prosenttia, suurien velkojen osuus on pysynyt lähes ennallaan 1990-luvun lopulta alkaen. Vuonna 2019 velan määrä ylitti 75 prosenttia kotitalouden bruttovarallisuudesta 26 prosentilla kotitalouksista.

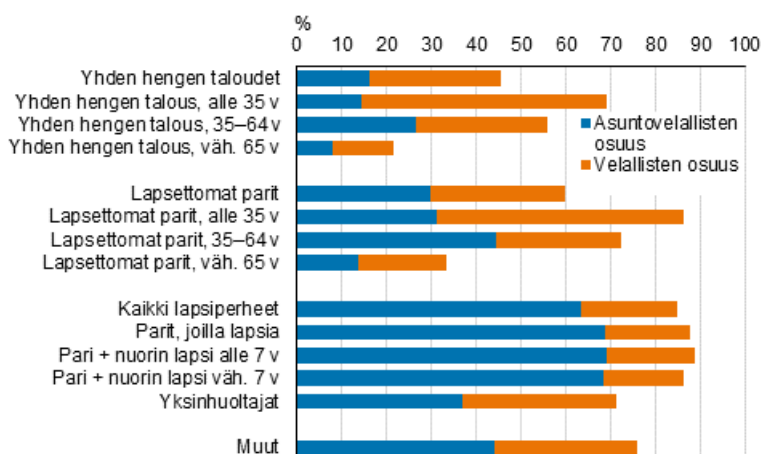
Kuvio 15. Kotitaloudet, joilla suuret velat suhteessa tuloihin tai varoihin vuosina 1987–2019, % velallisista kotitalouksista



Lapsiperheet velkaisimpia

Kotitalouden elinvaiheen mukaan tarkasteltuna lapsiperheet ovat velkaantuneempia kuin yhden hengen taloukset, lapsettomat parit ja muut kotitaloukset (kuvio 16). Kaikista lapsiperheistä 85 prosentilla oli velkaa vuonna 2019 ja 63 prosentilla asuntovelkaa. Eniten velkaa oli pareilla, joiden nuorin lapsi oli alle 7 vuotta vanha. Tässä ryhmässä velkaa oli 89 prosentilla kotitalouksista. Lapsiperheet olivat ainoa ryhmä, joista yli puolella oli asuntovelkaa. Sekä yhden hengen talouksilla että lapsettomilla pareilla velallisten osuus pienenee iän myötä. Velkaantuneiden lapsiperheiden osuus (85 %) on pysynyt edellisten tutkimusvuosien 2016, 2013 ja 2009 tasolla. Sen sijaan lapsettomien parien kohdalla velkaantuneiden osuus (60 %) on hieman kasvanut vuodesta 2016 alkaen.

Kuvio 16. Velallisten ja asuntovelkaisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2019



Keskimääräisellä asuntovelallisella lapsiperheellä asuntovelkaa oli 59 prosenttia varsinaisen asunnon arvosta ja velkaa 49 prosenttia kokonaisvaroista (taulukko 4). Osuudet ovat selvästi korkeampia kuin lapsettomilla pareilla. Keskimääräisellä velallisella lapsettomalla parilla asuntovelan suhde varsinaisen asunnon arvoon oli 40 prosenttia ja velan suhde varallisuuteen 26 prosenttia.

Alle 35-vuotiailla yhden hengen talouksissa asuvilla nuorilla velan suhde kokonaisvaroihin (93 %) oli vuonna 2019 suurempi kuin millään muulla kotitaloustyyppillä. Puolella ikäryhmään kuuluvista nuorista velkojen suhde varallisuuteen oli yli 90 prosenttia ja asuntovelan suhde asunnon arvoon lähes 70 prosenttia. Lähes kuudella kymmenestä velallisesta nuoresta yhden hengen taloudesta velan määrä ylitti 75 prosenttia

varallisuudesta. Velan suhde kokonaisvaroihin oli pienimmillään (7 %) yli 65-vuotiailla lapsettomilla pareilla ja yli 65-vuotiailla yksin asuvilla (8 %).

Perheet, joissa on nuoria alle seitsemänvuotiaita lapsia, olivat lähes kaikilla mittareilla velkaantunein ryhmä kotitalouden elinvaiheen mukaan tarkasteltuna. Tästä ryhmästä noin 89 prosentilla oli velkaa ja 69 prosentilla asuntovelkaa vuonna 2019. Puolella asuntovelkaisista lapsiperheistä, joilla on alle kouluikäisiä lapsia, asuntovelan määrä oli yli kaksi kolmasosaa asunnon arvosta. Tässä ryhmässä oli myös eniten suuria velkoja, sillä 33 prosentilla ryhmään kuuluvista kotitalouksista velat ylittivät vuositulot kolminkertaisesti. Lapsiperheillä oli yleisesti ottaen muita ryhmiä useammin ja muita ryhmiä enemmän asuntovelkaa.

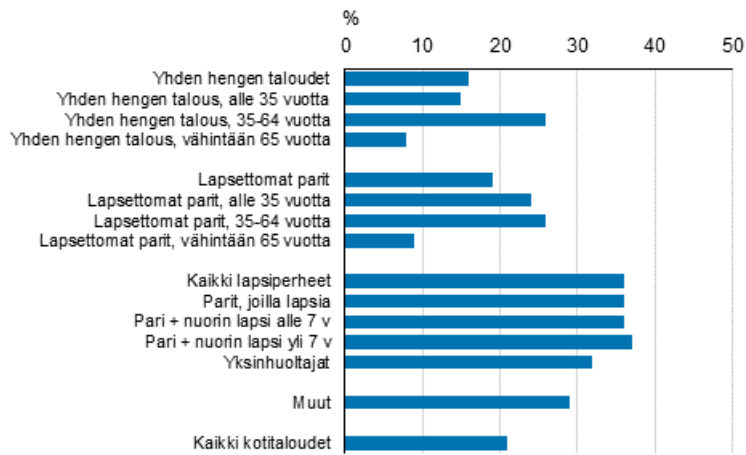
Taulukko 4. Velallisten kotitalouksien velka suhteessa varallisuuteen, asuntovelallisten asuntovelka suhteessa varsinaisen asunnon arvoon ja suuret velat kotitalouden elinvaiheen mukaan vuonna 2019

Kotitalouden elinvaihe	Asuntovelka/varsinaisen asunnon arvo	Velat/varallisuus	Velat/vuositulot yli 300%, osuus velallisista	Velat/varallisuus yli 75%, osuus velallisista
1 Yhden hengen taloudet	41,6	44,8	13,2	36,1
1.1 Yhden hengen talous, alle 35 vuotta	67,6	92,9	12,0	59,1
1.2 Yhden hengen talous, 35-64 vuotta	38,0	32,5	16,1	26,7
1.3 Yhden hengen talous, vähintään 65 vuotta	20,3	8,2	8,5	11,9
2 Lapsettomat parit	40,3	25,8	13,5	20,6
2.1 Lapsettomat parit, alle 35 vuotta	78,4	73,1	19,1	47,8
2.2 Lapsettomat parit, 35-64 vuotta	32,5	20,3	13,4	11,7
2.3 Lapsettomat parit, vähintään 65 vuotta	17,2	7,4	6,4	3,6
3 Kaikki lapsiperheet	59,1	49,1	25,1	24,2
3.1 Parit, joilla lapsia	59,2	48,2	25,9	21,8
3.1.1 Pari + nuorin lapsi alle 7 v	67,6	58,0	33,3	29,2
3.1.2 Pari + nuorin lapsi yli 7 v	42,4	33,7	16,5	12,2
3.2 Yksinhuoltajat	56,2	58,3	20,4	38,5
4 Muut	31,4	22,8	9,4	12,4
Kaikki kotitaloudet	46,7	37,9	16,0	26,2

1) Velan suhde varoihin/tuloihin on laskettu jokaiselle velkaiselle kotitaloudelle. Tunnusluku on kotitalouskohtaisten velkasuhteiden mediaani.

Vuoden 2019 varallisuustutkimuksessa kotitalouksilta kerättiin haastattelemalla tietoa kotitalouden jäsenten korollisesta luottokortti- ja tililuotosta. Vuonna 2019 kotitalouksista 21 prosentilla oli korollista luottokortti- tai tililuottoa (kuvio 17). Eniten luottovelkaa (37 %) oli pareilla, joiden nuorin lapsi oli alle 7-vuotias. Yhden hengen talouksilla ja lapsettomilla pareilla luottovelkaisten osuus ensin kasvaa iän myötä, sillä 35–64-vuotiaiden ikäryhmissä luotollisten osuus on suurempi kuin alle 35-vuotiaiden ryhmissä. Siirryttäessä 65-vuotiaiden ja sitä vanhempien ikäryhmään luotollisten osuus pienenee selvästi. Vähiten (8 %) luottokortti- tai tililuottoa on 65 vuotta täyttäneillä yhden hengen talouksilla ja pareilla. Puolella korollista luottokortti- tai tililuottoa omaavista kotitalouksista luottoa oli yli 1 500 euroa haastatteluhetkellä keväällä 2020.

Kuvio 17. Korollisten luottokortti- ja tilivelallisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista kotitaloustyyppin mukaan vuonna 2019

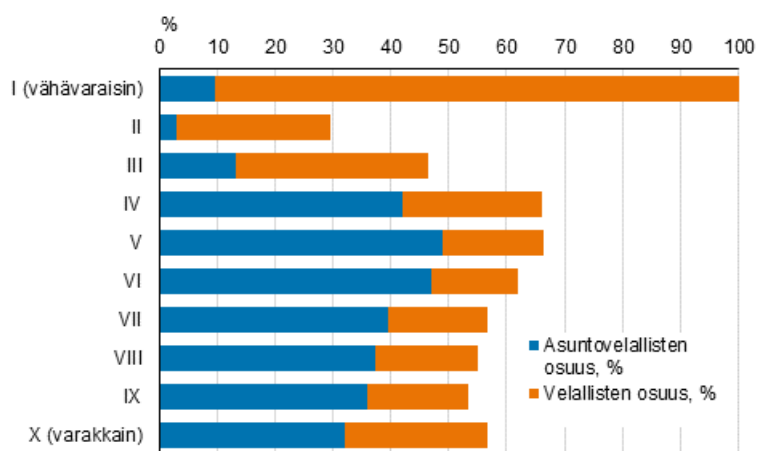


5. Vähävaraisimmilla kotitalouksilla usein velkaa

Velkaa oli useimmin kotitalouksilla, jotka kuuluivat nettovarallisuudeltaan alimpaan kymmenykseen (kuvio 18). Sellaisista kotitalouksista 100 prosentilla oli velkaa. Vähiten velallistalouksia oli toiseksi vähävaraisimmassa kymmenyksessä, missä noin 30 prosentilla oli velkaa. Suhteellisen usein velallisia olivat kotitaloudet, jotka kuuluivat nettovarallisuudeltaan neljännestä kuudenteen kymmenykseen. Niillä oli muita useammin asuntovelkaa.

Vähävaraisimman kymmenyksen osuus kaikista veloista oli yhdeksän prosenttia, mutta toiseksi vähävaraisimman vain noin prosentin ja kolmanneksi vähävaraisimman noin neljä prosenttia. Eniten velkaa, noin 17 prosenttia kotitalouksien kaikista veloista, oli ylimmän varallisuuskymmenyksen kotitalouksilla. Muiden varallisuuskymmenysten osuus veloista vaihteli kymmenestä kolmeentoista prosenttiin.

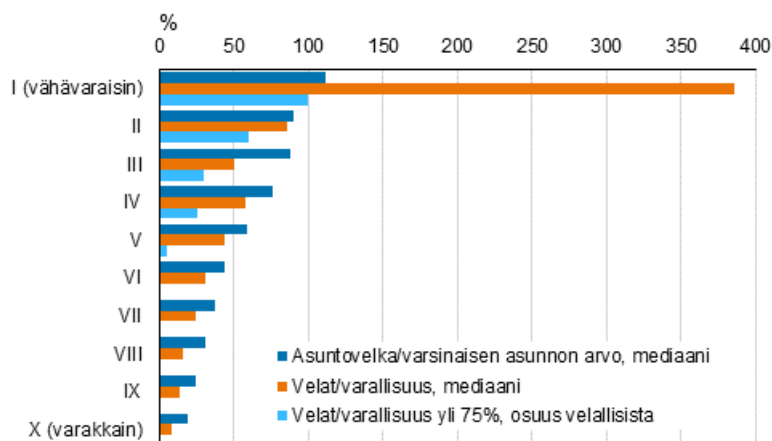
Kuvio 18. Velallisten ja asuntovelallisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista nettovarallisuuskymmenyksittäin vuonna 2019



Vähävaraisimman kymmenyksen velallisista kotitalouksista joka toisella oli velkaa yli kolme ja puoli kertaa varallisuutensa verran ja puolella asuntovelallisista oli asuntovelkaa enemmän kuin asunnon nykyarvo (kuvio 19). Asuntovelkojen suhde asunnon arvoon oli suurin vähävaraisimman kymmenyksen velallisista kotitalouksista. Kaikkien velkojen suhde kokonaisvarallisuuteen kuitenkin pieneni nopeasti nettovarallisuuden kasvaessa.

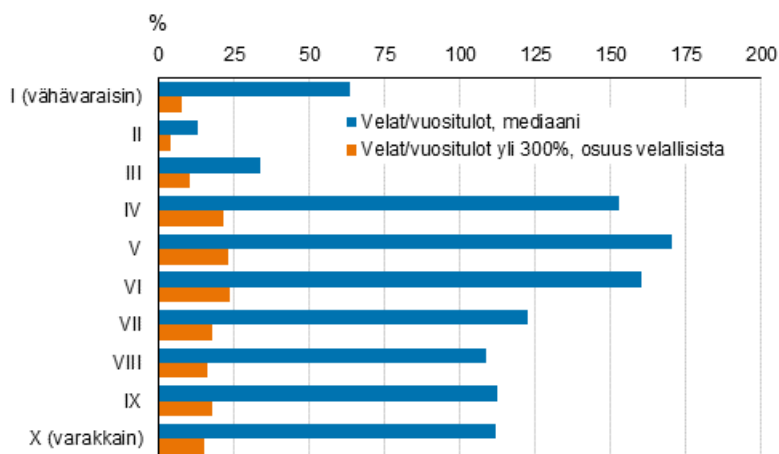
Kaikilla vähävaraisimman kymmenyksen velallisista kotitalouksilla velan suhde varallisuuteen oli yli 75 prosenttia, mutta varakkaamman puoliskon velallistalouksilla niin suuria velkoja ei ollut ollenkaan. Vuoden 2016 tutkimuskerralla tulokset olivat samansuuntaisia, mutta vähävaraisimman kymmenyksen osalta velkojen suhde varallisuuteen on entisestään kasvanut. Vuonna 2016 vähävaraisimman kymmenyksen velallisista joka toisella velan määrä ylitti kolme kertaa varallisuuden määrän, mutta se ei kuitenkaan ylittänyt sitä kolmea ja puolta kertaa, kuten se ylitti vuonna 2019.

Kuvio 19. Velan ja varallisuuden suhde nettovarallisuuskymmenyksittäin vuonna 2019



Vuosituloihin suhteutettuna eniten velkaa oli kotitalouksilla, jotka nettovaroiltaan olivat jakauman keskivälillä (kuvio 20). Kolmen alimman varallisuuskymmenyksien kotitalouksilla oli suhteessa tuloihin selvästi vähemmän velkaa kuin muilla kymmenyksillä. Sellaisten talouksien osuus velallistalouksista, joilla oli velkaa vähintään kolme kertaa vuositulot, oli eri varallisuusluokissa varsin tasainen. Eniten kotitalouksia, joiden velat suhteessa vuosituloihin olivat suurimmat, oli viidennessä ja kuudennessa nettovarallisuuskymmenyksessä.

Kuvio 20. Velan ja vuositulon suhde nettovarallisuuskymmenyksittäin vuonna 2019



Ongelmia luotonsaannissa kuudella prosentilla kotitalouksista

Kansainvälisissä varallisuustiedonkeruissa, kuten Euroalueen (Household Finance and Consumption Survey) ja Yhdysvaltain (Survey on Consumer Finances) varallisuustutkimuksissa kerätään tietoa kotitalouksien luotonhakemisesta ja luotonsaannista. Suomessa vuosien 2013, 2016 ja 2019 varallisuustutkimuksissa tietoa kerättiin vertailukelpoisilla kysymyksillä, joiden perusteella tunnistettiin kotitaloudet, joilla on ollut vaikeuksia luotonsaannissa.

Luottorajoitteiseksi kotitaloudeksi määritellään kerättyjen tietojen perusteella kotitalous, joka a) on hakenut lainaa haastatteluajankohtaa edeltäneen kolmen vuoden aikana, eikä saanut hakemaansa lainaa heti eikä myöhemmin, b) on hakenut lainaa, mutta saanut sitä hakemaansa määrää vähemmän tai joka c) ei ole hakenut lainaa, koska ei arvellut saavansa sitä.

Tämän määritelmän mukaan kuusi prosenttia kotitalouksista oli luottorajoitteisia vuonna 2019 (taulukko 5). Osuus oli suunnilleen yhtä suuri kuin vuonna 2016. Useimmin luottorajoitus koski yksinhuoltajatalouksia, joista 20 prosenttia ilmoitti kohdanneensa ongelmia luotonsaannissa. Vähiten luottorajoituksia olivat kohdanneet suhteellisen iäkkäät kotitaloudet.

Sellaiset kotitaloudet, joissa oli lapsia (10 %), kertoivat kohdanneensa ongelmia luotonsaannissa suunnilleen saman verran kuin edellisellä tutkimuskerralla. Aiempaa enempi niitä olivat kohdanneet yksinhuoltajat (20 %). Yksinhuoltajat ilmoittivat muita useammin jättäneensä hakematta lainaa, koska eivät uskoneet sitä saavansa.

Kotitalouksista 29 prosenttia kertoi hakeneensa lainaa kolmen edellisvuoden aikana. Lainaa hakeneista 6 prosenttia ei saanut lainaa lainkaan tai sai sitä vähemmän kuin oli hakenut. Lisäksi viisi prosenttia talouksista ei hakenut lainaa, koska ei arvellut sitä saavansa.

Useimmin lainaa olivat hakeneet lapsiperheet sekä suhteellisen nuoret lapsettomat parit. Lapsiperheistä 48 prosenttia ja 50 prosenttia sellaisista lapsettomista pareista, joiden viitehenkilö oli alle 35-vuotias, oli hakenut lainaa. Yksinasuvistakin lainaa hakivat useimmin nuorimmat, alle 35-vuotiaista yksinasuvista lainaa haki 42 prosenttia. Yli 65-vuotiaiden taloudet hakivat lainaa harvoin.

Taulukko 5. Lainaa hakeneet ja luottorajoitteiset kotitaloudet kotitalouden elinvaiheen mukaan

Kotitaloustyyppi	Hakenut lainaa	Ei saanut lainaa	Ei uskonut saavansa lainaa	Luottorajoitteinen
1 Yhden hengen taloudet	21,7	8,5	6,0	7,0
1.1 Yhden hengen talous, alle 35 vuotta	41,6	8,5	7,4	9,3
1.2 Yhden hengen talous, 35-64 vuotta	23,5	10,3	9,7	11,1
1.3 Yhden hengen talous, vähintään 65 vuotta	7,6	3,7	1,8	1,8
2 Lapsettomat parit	28,4	3,9	2,8	3,5
2.1 Lapsettomat parit, alle 35 vuotta	50,3	2,6	5,3	6,4
2.2 Lapsettomat parit, 35-64 vuotta	33,5	5,3	3,7	4,8
2.3 Lapsettomat parit, vähintään 65 vuotta	11,8	2,3	0,5	0,8
3 Kaikki lapsiperheet	46,4	5,7	8,5	10,0
3.1 Parit, joilla lapsia	48,2	5,6	6,3	8,0
3.1.1 Pari + nuorin lapsi alle 7 v	52,9	6,8	8,3	10,3
3.1.2 Pari + nuorin lapsi yli 7 v	42,2	3,7	3,9	5,1
3.2 Yksinhuoltajat	38,1	6,1	18,7	19,8
4 Muut	34,3	7,9	3,8	5,7
Kaikki kotitaloudet	29,1	6,3	5,4	6,4

1) Luottorajoitteinen kotitalous määritellään kotitaloudeksi, joka: 1) on hakenut lainaa edellisen kolmen vuoden aikana, eikä saanut hakemaansa lainaa heti eikä myöhemmin, 2) on hakenut lainaa, mutta saanut sitä hakemaansa määrää vähemmän tai joka c) ei ole hakenut lainaa, koska ei arvellut saavansa sitä.

2) Sarake Ei saanut lainaa sisältää myös ne kotitaloudet, jotka saivat hakemaansa määrää vähemmän lainaa. Osuus lasketaan lainaa hakeneista kotitalouksista. Muissa sarakkeissa osuudet laskettu kaikista kotitalouksista.

Suhteellisesti eniten lainaa hakeneita kotitalouksia oli nettovarallisuudeltaan vähävaraisimmassa kymmenyksessä, joista 55 prosenttia oli hakenut lainaa kolmen edellisvuoden aikana (taulukko 6). Vähävaraisimmilla oli myös useimmin lainansaantivaikeuksia. Ylemmissä varallisuuskymmenyksissä lainansaantivaikeuksia oli odotetusti selvästi harvemmillä taloudella.

Luottorajoituksia kokivat selvästi muita useammin kotitaloudet, jotka sijoittuivat nettovarallisuudeltaan alimpiin kymmenyksiin. Alimman varallisuuskymmenyksen kotitalouksista 19 ja toiseksi alimman 17 prosenttia kertoi kokeneensa ongelmia luotonsaannissa. Niillä kotitalouksilla, joilla oli nettovarallisuutta vähintään kaikkien kotitalouksien mediaanin verran, olivat luottorajoitukset harvinaisia.

Taulukko 6. Lainaa hakeneet ja luottorajoitteiset kotitaloudet nettovarallisuuskymmenyksen mukaan

Nettovarallisuuskymmenys	Hakenut lainaa	Ei saanut lainaa	Ei uskonut saavansa lainaa	Luottorajoitteinen
I (vähävaraisin)	54,5	9,3	16,3	18,9
II	14,0	16,2	16,3	17,1
III	25,2	12,8	8,7	10,7
IV	37,6	5,5	3,2	4,5
V	34,0	6,4	3,3	4,7
VI	27,0	4,2	1,7	2,4
VII	23,4	2,9	1,3	2,0
VIII	24,4	1,9	1,6	1,8
IX	23,8	2,8	0,6	1,1
X (varakkain)	26,8	2,6	0,6	1,2
Kaikki kotitaloudet	29,1	6,3	5,4	6,4

- 1) Luottorajoitteinen kotitalous määritellään kotitaloudeksi, joka: 1) on hakenut lainaa edellisen kolmen vuoden aikana, eikä saanut hakemaansa lainaa heti eikä myöhemmin, 2) on hakenut lainaa, mutta saanut sitä hakemaansa määrää vähemmän tai joka c) ei ole hakenut lainaa, koska ei arvellut saavansa sitä.
- 2) Sarake Ei saanut lainaa sisältää myös ne kotitaloudet, jotka saivat hakemaansa määrää vähemmän lainaa. Osuus lasketaan lainaa hakeneista kotitalouksista. Muissa sarakkeissa osuudet laskettu kaikista kotitalouksista.

6. Asuntoväestön pörssiosake- ja sijoitusvarallisuus keskittynyt iäkkäille

Asuntoväestön pörssiosakkeet ja sijoitusrahastot varallisuustutkimuksessa

Kotitalouksien varallisuustutkimus on otospohjainen tilasto, jonka kokoamisessa hyödynnetään kattavasti rekisteriaineistoja varallisuuslajeittain. Yksi tällainen rekisteripohjainen varallisuuserä on pörssiosakkeiden ja sijoitusrahastojen arvo. Rekisteritiedon avulla voidaan tarkastella henkilötasolla asuntoväestön pörssiosake- ja sijoitusrahasto-omistuksia otostutkimuksen kotitaloustason sijaan.

Asuntoväestöön kuuluvat vuoden lopussa varsinaisissa asunnoissa vakinaisesti asuvat henkilöt. Asuntoväestön ulkopuolelle jäävät esimerkiksi ulkomailla ja vakinaisesti vanhainkodeissa asuvat henkilöt. Määritelmän seurauksena kaikki suomalaiset pörssiosakkeiden ja sijoitusrahastojen omistajat eivät ole mukana tässä katsauksessa.

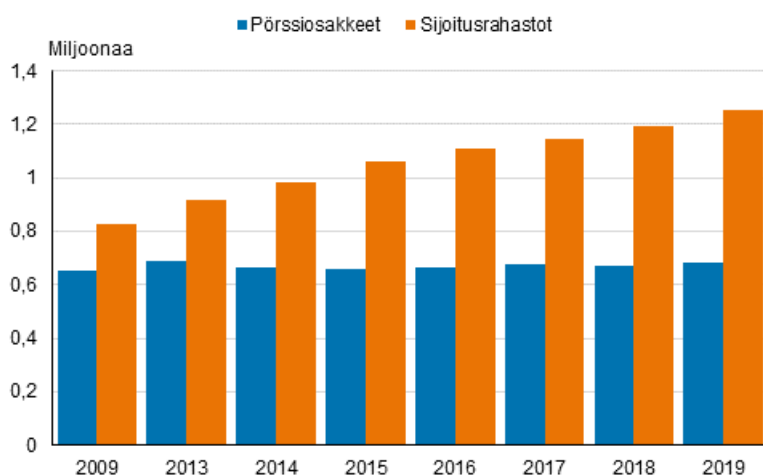
Varallisuustutkimuksen rekisterilähteiden avulla saadaan tietoa Helsingin pörssissä noteeratuista osakkeista, kotimaisista sijoitusrahastoista ja ulkomaisista yhteissijoitusyrityksistä. Ulkomaiden pörsseissä noteeratut osakkeet jäävät tilastoinnin ulkopuolelle. Sijoitusrahastovarallisuudessa huomioidaan vain suorat sijoitusrahasto-omistukset eli esimerkiksi vakuutuskuorien alla olevat sijoitusrahastot eivät ole tarkastelussa mukana. Lisätietoa löytyy varallisuustutkimuksen laatuselosteesta.

Tässä katsauksessa keskitytään pörssiosakkeiden ja sijoitusrahastojen varallisuuden ja omistuksen kehitykseen ja arvoihin vuonna 2019. Lukuja tarkastellaan iän ja sukupuolen näkökulmasta. Katsauksessa esitettyjä tietoja on saatavilla [tietokantataulukosta](#).

Lähes 30 prosentilla asuntoväestöstä sijoitusrahastoja tai pörssiosakkeita

Vuonna 2019 sijoitusrahastoja tai kotimaassa noteerattuja pörssiosakkeita omisti lähes 30 prosenttia asuntoväestöstä eli hieman alle 1,6 miljoonaa henkilöä. Vuonna 2009 sijoittajia oli noin 1,24 miljoonaa. Sijoittajien lukumäärän kasvu perustui sijoitusrahastoihin (kuvio 21).

Kuvio 21. Pörssiosakkeita ja sijoitusrahastoja omistavien henkilöiden lukumäärän kehitys asuntoväestössä 2009–2019



Sijoitusrahastoja omistavien henkilöiden lukumäärä vuonna 2019 oli yli 1,25 miljoonaa (noin 23 prosenttia asuntoväestöstä), mikä oli tarkasteluajanjakson korkein. Vuosina 2009–2019 sijoitusrahastosijoittajien lukumäärä kasvoi noin 426 000 henkilöllä. Pörssiosakesijoittajien lukumäärä pysyi tarkastelujaksolla vakaana ja oli vuonna 2019 hieman alle 684 000 (noin 13 prosenttia asuntoväestöstä).

Vuonna 2019 pörssiosakkeiden mediaani osakkeita omistaville henkilöille oli noin 7 100 euroa. Sijoitusrahastojen mediaani rahastoja omistaville henkilöille oli noin 3 900 euroa. Neljäsosalla osakkeita

omistavista henkilöistä pörssiosakkeiden arvo oli enemmän kuin 20 600 euroa ja yhdellä prosentilla yli 663 800 euroa. Sen sijaan neljäsosalla rahastoja omistavista henkilöistä sijoitusrahastojen arvo oli enemmän kuin 14 600 euroa ja yhdellä prosentilla yli 250 500 euroa.

Joka toinen asuntoväestön pörssiosakesijoittaja omisti korkeintaan kahden pörssiyhtiön osakkeita vuonna 2019. Vastaavasti puolet sijoitusrahastosijoittajista omisti ainoastaan yhtä sijoitusrahastoa.

Pörssiosakesijoittajista 25 prosenttia omisti ainakin viiden yhtiön osakkeita ja sijoitusrahastosijoittajista joka neljännellä oli varallisuutta vähintään kolmessa sijoitusrahastossa.

Pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuutta eniten 65–74 -vuotiailla

Aika vaikuttaa olennaisesti sijoitusvarallisuuden arvon muutoksiin esimerkiksi arvonnousun, säästämisen, korkoa korolle -ilmiön ja mahdollisten perintöjen seurauksena. Siksi ikä selittää sijoitusvarallisuudessa havaittavia eroja.

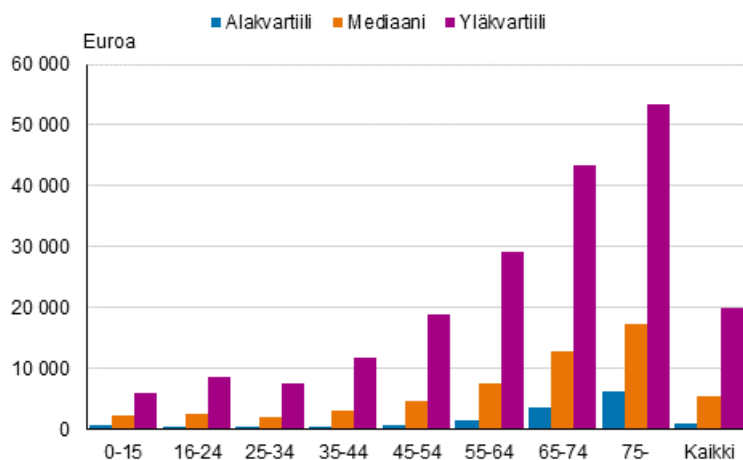
Vuosina 2017–2019 asuntoväestössä osakkeita, sijoitusrahastoja tai molempia omistavien henkilöiden pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuuden mediaani oli alhaisin 25–34 -vuotiailla ja korkein 75 vuotta täyttäneillä. Tarkastelujaksolla yhteenlasketun pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuuden mediaani kasvoi keskimäärin 34 ikävuoden jälkeen (taulukko 7).

Taulukko 7. Osakkeita, sijoitusrahastoja tai molempia omistavien yhteenlasketun pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuuden mediaani ikäryhmittäin asuntoväestössä 2017–2019 (euroa)

Ikä	Mediaani (euroa)		
	2017	2018	2019
0–15	2 068	2 022	2 366
16–24	2 456	2 347	2 606
25–34	1 768	1 711	2 086
35–44	2 909	2 608	3 045
45–54	4 689	4 163	4 820
55–64	6 934	6 392	7 589
65–74	11 715	10 896	12 960
75–	14 919	14 566	17 432
Kaikki	5 012	4 702	5 430

Ikäryhmien sisällä erot sijoitusvarallisuudessa ovat kuitenkin suuria (kuvio 22). Esimerkiksi vuonna 2019 joka neljännellä pörssiosakkeita, sijoitusrahastoja tai molempia omistaneella yli 74-vuotiaalla oli sijoitusvarallisuutta alle 6 300 euroa ja vastaavasti neljäsosalla sijoitusvarallisuutta oli yli 53 500 euroa. Pienimmän mediaanin ryhmässä (25–34 -vuotiaat) alakvartiili oli alle 450 euroa ja yläkvartiili yli 7 500 euroa. Alle 55-vuotiaiden alakvartiili, mediaani ja yläkvartiili olivat vuonna 2019 pienempiä kuin kaikkien osakkeita, sijoitusrahastoja tai molempia omistavien henkilöiden vastaavat arvot.

Kuvio 22. Osakkeita, sijoitusrahastoja tai molempia omistavien pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuuden alakvartiili, mediaani ja yläkvartiili ikäryhmittäin asuntoväestössä vuonna 2019, euroa



Vuonna 2019 omistajia sekä sijoitusvarallisuutta oli eniten ikäryhmässä 65–74 -vuotiaat (taulukko 8). Tarkasteltaessa omistajien suhteellista osuutta ikäryhmittäin nähdään, että yli 34-vuotiaissa noin joka kolmas omisti pörssiosakkeita tai sijoitusrahastoja. Varallisuuden osalta 55 vuotta täyttäneet omistivat noin 70 prosenttia yhteenlasketusta pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuudesta.

Taulukko 8. Asuntoväestön omistusten ja varallisuuden jakautuminen pörssiosakkeissa ja sijoitusrahastoissa ikäryhmittäin vuonna 2019

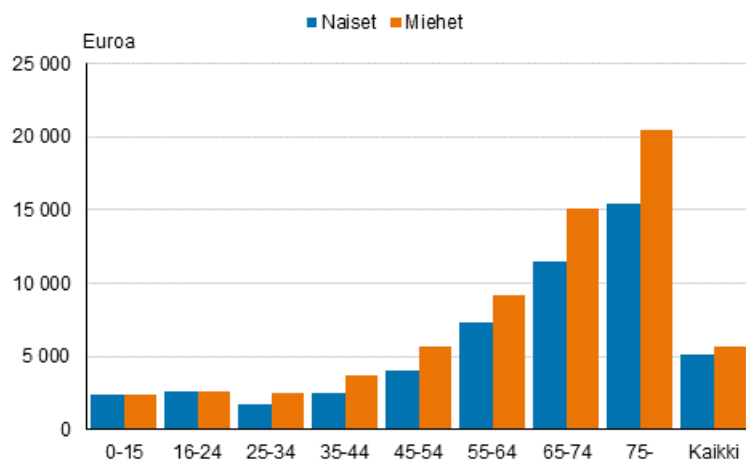
Ikä	Henkilöitä	Omistajia	Omistajia (%)	Varallisuus (%)
0–15	921 230	140 137	15,2	1,4
16–24	536 807	116 040	21,6	2,0
25–34	688 794	208 752	30,3	4,3
35–44	693 917	233 508	33,7	8,7
45–54	659 085	222 848	33,8	14,3
55–64	717 103	247 550	34,5	20,6
65–74	694 537	260 691	37,5	27,6
75–	487 924	164 081	33,6	21,3
Yhteensä	5 399 397	1 593 607	29,5¹⁾	100,0

1) Omistajien osuus asuntoväestöstä

Miehillä enemmän varallisuutta pörssiosakkeissa

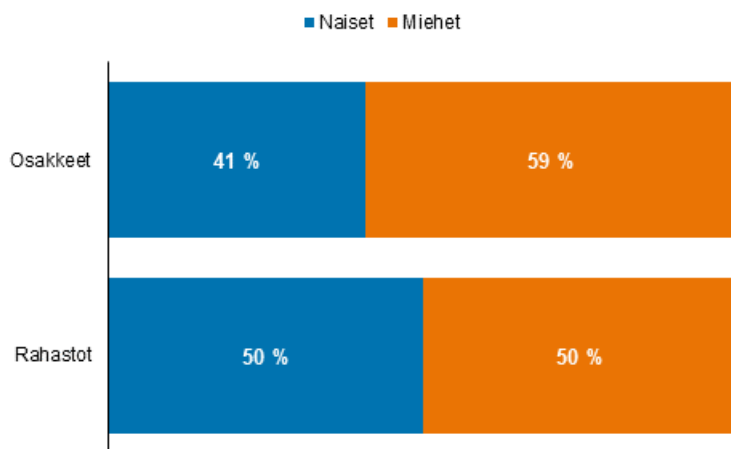
Yli 15-vuotiaiden joukossa miehillä oli keskimäärin enemmän varallisuutta kuin naisilla vuonna 2019, kun sekä pörssiosake- että sijoitusrahastovarallisuus lasketaan yhteen. Kuvio 23 havainnollistaa, miten euromääräinen ero naisten ja miesten sijoitusvarallisuuden mediaanin välillä kasvaa siirryttäessä vanhempiin ikäluokkiin. Osakkeita, rahastoja tai molempia omistavien naisten sijoitusvarallisuuden mediaani pörssiosakkeissa ja sijoitusrahastoissa oli noin 5 100 euroa ja miesten noin 5 700 euroa. Alle 55-vuotiailla miehillä ja naisilla pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuus jäi siten keskimäärin kaikkien omistajien mediaanien alapuolelle vuonna 2019.

Kuvio 23. Asuntoväestön yhteenlasketun pörssiosake- ja sijoitusrahastovarallisuuden mediaani sukupuolittain ja ikäryhmittäin vuonna 2019, euroa



Kuviosta 24 nähdään, että asuntoväestön pörssiosakesijoittajista noin 40 prosenttia oli naisia ja sijoitusrahastosijoittajista joka toinen oli nainen vuonna 2019. Sijoitusrahastojen omistusosuudet pysyivät samoina vuodesta 2009 alkaen. Pörssiosakkeissa miesten osuus nousi 56 prosentista 59 prosenttiin.

Kuvio 24. Pörssiosakkeiden ja sijoitusrahastojen omistajien jakauma sukupuolittain vuonna 2019



Pörssiosakevarallisuuden mediaani oli lähes 7 200 euroa osakkeita omistavilla miehillä ja noin 6 800 euroa osakkeita omistavilla naisilla vuonna 2019. Sijoitusrahastoissa omistukselle ehdollinen mediaani oli miehillä noin 3 800 euroa ja naisilla hieman alle 3 900 euroa. Miehillä oli näin ollen keskimäärin enemmän varallisuutta pörssiosakkeissa. Kun tarkastelu rajataan vain sijoitusrahastosijoittajiin, varallisuutta oli keskimäärin enemmän naisilla. Vastaavasti pörssiosakesijoittajilla oli merkittävästi enemmän varallisuutta sijoitettuna markkinoille kuin sijoitusrahastosijoittajilla sukupuolesta riippumatta.

Yli 3,8 miljoonaa henkilöä ei omista pörssiosakkeita tai sijoitusrahastoja

Tarkasteltaessa sijoitusvarallisuuden ja omistusten jakautumista on syytä todeta, että noin 70 prosenttia asuntoväestöstä eli yli 3,8 miljoonaa henkilöä ei omistanut lainkaan pörssiosakkeita tai sijoitusrahastoja vuonna 2019. Toisaalta samana vuonna noin 43 prosenttia asuntoväestön pörssiosake- tai sijoitusrahastosijoittajista omisti ainoastaan yhtä pörssi-yhtiötä tai vain yhden sijoitusrahaston. Varallisuuden jakautumisen näkökulmasta katsottuna onkin huomioitava, että sijoitusten markkina-arvojen muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi tietynä vuonna mitattavaan sijoitusvarallisuuteen sekä varallisuuseroihin.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Nettovarallisuuden fraktiilit vuonna 2019

Kotitalouden viitehenkilön ikä	Kotitalouksien lukumäärä (1000 kotitaloutta)	P10	Mediaani	P25 (alakvartiili)	P75 (yläkvartiili)	P90	P95	P99	Keskiarvo
Kaikki kotitaloudet	2 787,2	-444	104 000	9 373	257 880	499 703	766 220	1 762 121	214 802
16-24	187,7	-10 037	1 979	-4 257	17 031	71 882	142 391	565 679	27 048
25-34	431,0	-15 383	12 059	-667	72 082	173 410	253 636	565 934	55 058
35-44	432,6	14	91 752	12 249	209 736	412 600	616 833	1 334 556	182 576
45-54	416,2	450	159 351	31 565	356 828	662 184	938 345	2 738 228	297 382
55-64	477,1	1 222	164 131	49 585	355 188	678 127	1 004 590	2 104 519	299 537
65-74	451,7	3 000	175 604	69 423	344 911	645 963	1 010 839	2 088 692	290 352
75-	390,9	8 000	162 686	67 745	289 754	482 084	749 384	1 672 469	238 111

1) Fraktiili on euromäärä, joka rajaa tietyn osuuden kotitalouksista rajan alapuolelle. Esimerkiksi P25 on raja, jonka alapuolella on 25 % kotitalouksista. Vastaavasti P90 on raja, jonka yläpuolella on 10 % kotitalouksista.

2) Nettovarallisuus = varat - velat

Liitetaulukko 2. Kokonaisvarojen fraktiilit vuonna 2019

Kotitalouden viitehenkilön ikä	Kotitalouksien lukumäärä (1000 kotitaloutta)	P10	P25 (alakvartiili)	P50 (mediaani)	P75 (yläkvartiili)	P90	P95	P99	Keskiarvo
Kaikki kotitaloudet	2 787,2	2 000	18 972	156 498	323 953	585 837	886 416	1 880 226	261 320
16-24	187,7	300	1 064	5 843	25 582	115 925	235 897	772 401	45 870
25-34	431,0	1 000	5 087	28 166	177 142	339 211	446 479	868 924	121 134
35-44	432,6	3 000	38 800	191 228	351 365	585 282	785 510	1 789 177	281 287
45-54	416,2	3 099	64 029	229 668	441 062	794 445	1 094 164	2 884 639	366 782
55-64	477,1	4 445	70 710	197 116	402 714	735 897	1 085 771	2 327 498	336 707
65-74	451,7	3 800	77 207	187 390	358 000	659 926	1 048 597	2 347 451	305 996
75-	390,9	8 087	69 126	164 726	294 911	496 073	757 431	1 672 469	241 319

1) Fraktiili on euromäärä, joka rajaa tietyn osuuden kotitalouksista rajan alapuolelle. Esimerkiksi P25 on raja, jonka alapuolella on 25 % kotitalouksista. Vastaavasti P90 on raja, jonka yläpuolella on 10 % kotitalouksista.

2) Kokonaisvarat = reaali- ja rahoitusvarat ennen velkojen vähentämistä

Liitetaulukko 3. Rahoitusvarallisuuden fraktiilit vuonna 2019

Kotitalouden viitehenkilön ikä	Kotitalouksien lukumäärä (1000 kotitaloutta)	P10	P25 (alakvartiili)	P50 (mediaani)	P75 (yläkvartiili)	P90	P95	P99	Keskiarvo
Kaikki kotitaloudet	2 787,2	400	2 437	13 000	50 000	134 144	257 669	929 356	72 470
16-24	187,7	145	499	2 725	13 250	33 764	52 000	101 322	11 978
25-34	431,0	300	1 550	6 729	22 500	56 906	95 401	190 537	22 186
35-44	432,6	419	2 049	10 000	33 123	97 000	177 962	716 879	60 689
45-54	416,2	462	3 000	20 000	62 078	188 199	376 205	1 664 514	103 962
55-64	477,1	300	3 500	20 325	75 623	208 063	402 278	1 232 144	104 368
65-74	451,7	700	3 485	20 000	72 386	192 277	391 154	1 390 859	93 693
75-	390,9	1 000	5 000	20 000	60 499	150 854	292 697	1 005 083	73 010

1) Fraktiili on euromäärä, joka rajaa tietyn osuuden kotitalouksista rajan alapuolelle. Esimerkiksi P25 on raja, jonka alapuolella on 25 % kotitalouksista. Vastaavasti P90 on raja, jonka yläpuolella on 10 % kotitalouksista.

Liitetaulukko 4. Varallisuus nettovarallisuuskymmenyksen mukaan vuonna 2019

Nettovarallisuuskymmenys	Mediaani	Keskiarvo	Yläraja	Osuus nettovaroista, %	Keskiarvo		
	Nettovarar	Nettovarar	Nettovarar	Nettovarar	Reaalivarar	Rahoitusvarar	Velar
Kaikki kotitaloudet	104 000	214 802		100,0	188 851	72 470	46 518
1	-8 141	-17 467	-444	-0,8	18 342	3 851	39 661
2	1 000	1 260	3 788	0,1	4 512	1 630	4 882
3	9 373	10 123	20 166	0,5	20 129	8 276	18 283
4	38 849	39 519	60 764	1,8	73 938	17 064	51 483
5	84 085	83 157	104 000	3,9	120 867	20 619	58 330
6	128 730	128 686	153 850	6,0	155 094	27 902	54 310
7	186 062	185 326	216 136	8,6	196 705	38 934	50 313
8	257 880	260 032	312 570	12,1	260 457	51 862	52 287
9	386 344	392 592	499 703	18,3	352 035	95 139	54 583
10	766 220	1 065 204		49,6	686 717	459 517	81 030

1) Pyöristysten vuoksi prosenttiosuudet eivät aina summaudu tasan sataan.

Liitetaulukko 5. Korollisten luottokortti- ja tililuotollisten kotitalouksien osuus kaikista kotitalouksista kotitaloustyyppin mukaan vuonna 2019

	Luotollisten kotitalouksien osuus
Kotitalouden elinvaihe	
1 Yhden hengen taloudet	16,2
1.1 Yhden hengen talous, alle 35 vuotta	14,7
1.2 Yhden hengen talous, 35-64 vuotta	26,4
1.3 Yhden hengen talous, vähintään 65 vuotta	7,9
2 Lapsettomat parit	18,8
2.1 Lapsettomat parit, alle 35 vuotta	23,9
2.2 Lapsettomat parit, 35-64 vuotta	26,2
2.3 Lapsettomat parit, vähintään 65 vuotta	8,7
3 Kaikki lapsiperheet	35,5
3.1 Parit, joilla lapsia	36,3
3.1.1 Pari + nuorin lapsi alle 7 v	35,9
3.1.2 Pari + nuorin lapsi yli 7 v	36,8
3.2 Yksinhuoltajat	31,8
4 Muut	28,6
Kaikki kotitaloudet	21,4

Liitetaulukko 6. Velallisten kotitalouksien velka suhteessa varallisuuteen ja vuosituloihin sekä asuntovelallisten asuntovelka suhteessa varsinaisen asunnon arvoon nettovarallisuuskymmenyksen mukaan vuonna 2019, mediaani.

	Asuntovelka/varsinaisen asunnon arvo	Velat/varallisuus	Velat/vuositulot
Nettovarallisuuskymmenys			
I (vähävaraisin)	111,6	386,2	63,6
II	90,7	86,3	12,7
III	87,9	51,0	33,7
IV	76,5	58,3	152,8
V	58,7	44,1	170,3
VI	44,5	31,6	160,0
VII	37,7	24,6	122,5
VIII	30,9	16,6	108,7
IX	25,0	14,2	112,5
X (varakkain)	19,5	8,6	111,6
Kaikki kotitaloudet	46,7	37,9	99,0

1) Velan suhde varoihin/tuloihin on laskettu jokaiselle velkaiselle kotitaloudelle. Tunnusluku on kotitalouskohtaisten velkasuhteiden mediaani.

Liitetaulukko 7. Osuus velallisista kotitalouksista, joilla on suuret velat suhteessa tuloihin tai varallisuuteen nettovarallisuuskymmenyksen mukaan vuonna 2019

	Velat/varallisuus yli 75%, osuus velallisista	Velat/vuositulot yli 300%, osuus velallisista
Nettovarallisuuskymmenys		
I (vähävaraisin)	100,0	7,7
II	60,6	3,8
III	30,5	10,2
IV	26,3	21,6
V	5,8	22,9
VI	1,4	23,7
VII	0,6	17,9
VIII	0,0	16,1
IX	0,3	17,6
X (varakkain)	0,0	15,3
Kaikki kotitaloudet	26,2	16,0

1) Velan suhde varoihin/tuloihin on laskettu jokaiselle velkaiselle kotitaloudelle. Tunnusluku on kotitalouskohtaisten velkasuhteiden mediaani.

Laatuseloste: Kotitalouksien varallisuus

1. Tilastotietojen relevanssi

Tilastokeskuksen varallisuustutkimus on otospohjainen tilasto, joka kuvaa kotitalouksien varallisuuden jakautumista eri väestöryhmien kesken. Tutkimuksen kuvauskohteena on sekä reaali- että rahoitusvarallisuus. Lisäksi tutkimuksen keskeistä tietosisältöä ovat tiedot kotitalouksien veloista.

Varallisuustutkimusta on tehty vuosina 1987, 1988, 1994, 1998, 2004, 2009, 2013, 2016 ja 2019. Vuotta 2004 lukuunottamatta tiedot on muodostettu Tilastokeskuksen [tulonjakotilaston](#) aliotokselle (1987–1998) tai koko otokselle (2009–2019). Vuoden 2004 tutkimus oli erillinen otostutkimus. Vuosien 2009, 2013, 2016 ja 2019 varallisuustutkimusten tutkimusmenetelmä poikkeaa merkittävästi aiempien vuosien tutkimuksista. Niiden varallisuustiedot on pääosin johdettu rekistereistä tai estimoitu. Sitä aiemmat tutkimukset ovat käyntihaastattelututkimuksia.

Tilastokeskuksen varallisuustutkimus on osa Euroopan keskuspankin (EKP) koordinoimaa euroalueen varallisuustutkimusta (Household Finance and Consumption Survey, HFCS) vuodesta 2009 alkaen. EKP kerää aineistoja noin kolmen vuoden välein. Vuoden 2019 varallisuustutkimus on Suomen aineisto EKP:n tutkimuksen neljännelle tutkimuskerralla. EKP:n hankkeen [kotisivuilta](#) (Household Finance and Consumption Network) löytyy lisätietoa euroalueen varallisuustutkimuksesta ja tutkimuksen ensimmäisen ja toisen kierroksen tuloksia.

Varallisuustutkimuksen perusaineistoista on kaikilta vuosilta muodostettu kansallisia tutkimusaineistoja, joita luovutetaan tutkimustarkoituksiin. Lisäksi EKP on muodostanut euroalueen aineistosta tutkijoille tutkimusaineiston, johon Suomen vuosien 2009, 2013 ja 2016 tiedot sisältyvät. Vuosien 1998, 2009, 2013 ja 2016 aineistot on myös toimitettu Luxembourg Wealth Study:n (LWS) [tietokantaan](#).

Varallisuustutkimuksen laadinnassa on huomioitu kansainväliset suositukset (OECD 2013)¹⁾.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustui vuosina 1987, 1988, 1994, 1998 ja 2004 kotitalouksien varallisuutta koskeviin käyntihaastattelututkimuksiin. Vuonna 2009 kotitalouksien varallisuustutkimus tehtiin aiemmista varallisuustutkimuksista poiketen tulo- ja elinolotutkimuksen otokselle ilman erillistä haastattelutiedonkeruuta käyttämällä ns. rekisterimenetelmää. Menetelmässä hyödynnettiin lukuisia rekisteriaineistoja, estimointimenetelmiä ja tilastollista yhdistämistä varallisuuserien muodostamisessa. Vuosien 2013, 2016 ja 2019 tutkimukset tehtiin myös rekisterimenetelmällä, mutta lisäksi kerättiin täydentävää haastattelutietoa tulo- ja elinolotutkimuksen haastattelutiedonkeruussa keväällä 2014, keväällä 2017 ja keväällä 2020. Tulo- ja elinolotutkimus on vuosittainen haastattelutiedonkeruu, jolla kerätään tietoja kansallista tulonjakotilastoa ja EU:n tulo- ja elinolotutkimusta (EU-SILC) varten.

Varallisuustutkimuksen 2019 taustatiedot, kuten väestöryhmittäiset luokittelut ja tulotiedot, saadaan suoraan tulonjakotilastosta. Vuonna 2019 otoskoko oli 9 474 kotitaloutta ja 22 701 henkilöä.

Tietolähteet

Tutkimuksen perustiedoista valtaosa on kerätty hallinnollisista rekistereistä, joiden puutteita on paikattu täydentävällä haastattelutiedonkeruulla. Tutkimuksen taustatiedot perustuvat sekä rekisteri- että haastattelutietoihin.

Varallisuustutkimuksen rekisterilähteet ovat:

1) OECD (2013), OECD Guidelines for Micro Statistics on Household Wealth. OECD Publishing.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264194878-en>.

- Digi- ja väestötietoviraston väestötietojärjestelmä ja Tilastokeskuksen Suomen väestöä, rakennuksia ja asuntoja koskeva tietokanta
- Tilastokeskuksen kiinteistöjen hintatilastojen perusaineisto, joka perustuu Maanmittauslaitoksen kiinteistöjen kauppahintarekisterin kauppahintatietoihin
- Verohallinnon verotietokanta, kiinteistörekisteri, osakehuoneistorekisteri, arvo-osuustiedot, ajoneuvojen hintatiedot sekä perintö- ja lahjaverotiedot
- Ajoneuvorekisteri ja vesikulkuneuvorekisteri (Trafi)
- Kansaneläkelaitoksen eläke- ja etuustietokanta (sairausvakuutuskorvaus- ja kuntoutusrekisteri, elatustukirekisteri, opintotukirekisteri sekä asumistukirekisteri)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kunnilta keräämä ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen aineisto
- Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri
- Valtiokonttorin sotilasvammakorvausjärjestelmän tietokanta
- Työllisyysrahaston (ent. Koulutusrahasto) tiedot
- Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen maatilarekisteri
- Tilastokeskuksen yritysrekisteri
- Finanssivalvonnan (FIVA) tiedot (ansiosidonnaiset työttömyyspäivärahat)

Tutkimuksen haastattelutiedonkeruu oli lisäosio vuoden 2019 tulo- ja elinolotutkimuksessa keväällä 2020, jolla kerättiin tietoa kansallista tulonjakotilastoa ja EU:n tulo- ja elinolotutkimusta (EU-SILC) varten. Varallisuustutkimusta varten kyselylomakkeelle lisättiin täydentäviä kysymyksiä veloista, erityisesti kulutusluotoista ja niiden maksuista, talletuksista ja joitakin soveltuvia EKP:n kyselylomakkeen kysymyksiä. Varallisuuseristä talletukset ja säästö- ja sijoitusvakuutukset perustuvat haastattelutietoon, sillä niistä ei ole käytettävissä mitään rekisteritietoa. Velkatiedot täydentävät rekisteritietojen puutteita erityisesti ns. jatkuvien kulutusluottojen osalta. Lisätietoja haastattelutiedonkeruusta on [tulonjakotilaston laatuselosteessa](#).

Varallisuustiedot

Asuntojen arvo on estimoitu erikseen osakehuoneistoille ja kiinteistöille neliöhintojen avulla. Osalle osakehuoneistosta on saatu ostohinnat Verohallinnon osakehuoneistorekisteristä, joita on korotettu talotyypeittäin ja alueittain osakeasuntojen hintatilaston indekseillä tilastovuoden tasoon. Osa hintatiedoista on laskettu osakehuoneistorekisterin keskimääräisten neliöhintojen perusteella. Kiinteistöt on hinnoiteltu kiinteistöjen kauppahintatilaston perusaineistosta laskettujen keskimääräisten neliöhintojen perusteella. Muut kuin omat vakituiset asuinkiinteistöt on poimittu väestötietojärjestelmän rakennuksia ja asuntoja kuvaavista tiedoista. Oman asunnon arvon määrittämisessä ei ole oleellisia menetelmämuutoksia vuosien 2013, 2016 ja 2019 välillä.

Vuosina 1987–2004 tiedot asuntojen arvoista ovat kotitalouden omia arvioita asunnon myyntihinnasta. Tämä voi vaikuttaa tietojen vertailukelpoisuuteen etenkin omakotitaloilla.

Asuntovelat ovat rekisteritietoja, jotka perustuvat velkaantumistilaston rekisteritietoon. Asuntovelkaa on varallisuustutkimuksessa (2009–) vain kotitalouksilla, jotka omistavat asuntonsa.

Muut velat on muodostettu sekä rekisteri- että haastattelutietojen avulla. Velkaantumistilaston rekisteristä saadaan asuntovelkojen lisäksi tietoa muista veloista, kuten opinto- ja elinkeinotoiminnan veloista. Vuodesta 2012 lähtien velkarekisteristä ovat puuttuneet jatkuvat luotot, joita ovat esimerkiksi luottokorttiluotot, luotolliset tilit sekä muut luotot, joita kuluttaja voi luottorajan puitteissa käyttää jatkuvasti ilman luotonantajan erillistä luottopäätöstä. Puutteellisia tietoja täydennettiin vuosina 2013, 2016 ja 2019 kysymällä haastattelussa kotitalouksilta luottokortti-, tililuotto-, osamaksu- ja muiden velkojen määrät. Näiden tietojen osalta tarkistettiin, ettei aineistossa ole päällekkäisyyksiä haastattelu- ja rekisteriveiloissa. Vuonna 2009 velkatiedot saatiin kattavasti rekistereistä ja kyseisen vuoden tiedot veloista muodostettiin kokonaan rekistereistä.

Vapaa-ajan asuntojen arvot on muodostettu hinnoittelemalla Tilastokeskuksen Rakennukset ja kesämökit -tilaston yksityishenkilöiden omistamat mökit Maanmittauslaitoksen kiinteistöjen kauppahintatilaston hinnoilla. Vapaa-ajan asunnoissa ei ole mukana ulkomailta omistettuja asuntoja. Rekisteritiedoista saadaan

vähemmän vapaa-ajan asuntoja kuin haastatteluista, joka oli menetelmä vuosina 1987–2004. Vapaa-ajan asuntojen tiedot eivät siten ole vertailukelpoisia vuosien 1987–2004 ja 2009–2019 välillä.

Kulkuvälineiden arvo, kuten henkilöautojen, pakettiautojen ja moottoripyörien arvo on muodostettu Liikenteen turvallisuusviraston (Trafi) ylläpitämän ajoneuvorekisterin ja Verohallinnon ajoneuvojen hintatietojärjestelmän tiedoista sekä täydentävästi internetin myyntipalstojen hinnoista. Ajoneuvojen hintatiedot ovat verotusta varten laskettuja pyyntihintoja. Vuosina 2016 ja 2019 hinnoittelussa voitiin käyttää myös ajokilometrejä, joita ei ollut käytössä vuonna 2013. Muut ajoneuvot koostuvat ajoneuvorekisterin ei-verotettavista ajoneuvoista, kuten mopoista, mönkijöistä, moottorikelkoista ja peräkärryistä. Nämä on hinnoiteltu erikseen internetin myyntipalstojen hintapyyntöjen avulla. Veneiden omistaminen perustuu Trafin vesikulkuneuvorekisteriin ja hintatiedot internetin myyntipalstojen hintatietoihin. Vuosina 2013, 2016 ja 2019 autojen haltijat on luettu mukaan, kun vuonna 2009 mukana ovat vain omistajat. Tämän seurauksena autoja omistavien kotitalouksien osuus on pienempi vuonna 2009.

Metsien arvot on estimoitu Tilastokeskuksessa olevasta kiinteistöverorekisteristä käyttäen maapohjan kunnittaista keskimääräistä vertailuarvoa. Se ei vastaa metsän todellista markkina-arvoa. Kiinteistöverorekisteristä on otettu huomioon vain luonnollisten henkilöiden omistuksessa olevat maa-alueet. Näin ollen esimerkiksi kuolinpesien kautta omistetut metsät jäävät tutkimuksen ulkopuolelle.

Peltomaan arvot on estimoitu Tilastokeskuksessa olevasta kiinteistöverorekisteristä käyttäen sekä maakunnittaisia myyntihintoja että maapohjan kunnittaista keskimääräistä vertailuarvoa. Varallisuuteen on peltomaan arvona luettu kauppahintojen perusteella laskettu estimaatti, joka on merkittävästi korkeampi kuin verotuksen vertailuarvo. Vuosina 1987–2004 peltomaan arvo ei sisälly varallisuuteen.

Talletukset. Kotitalouksien talletusvarallisuudesta ei ole saatavilla mitään mikrotason lähettä, joten kotitaloustason talletustiedot on varallisuustutkimukseen kerätty haastatteleamalla. Kotitalouksien talletukset perustuvat tulo- ja elinolotutkimuksen haastattelussa kevään 2020 kolmannen ja neljännen tutkimuskerran kotitalouksien haastattelutietoon. Tiedot kerättiin ja muodostettiin jaettuna käyttöileihin ja säästö- ja sijoitustileihin. Ensimmäiselle ja toiselle tutkimuskerralle tiedot mallitettiin todellisen luovuttajan menetelmää ja regressiomallitusta yhdistävällä sekamenetelmällä (predictive mean matching). Menetelmä oli sama kuin vuosina 2013 ja 2016.

Noteerattujen osakkeiden arvo on muodostettu arvo-osuusrekisteritietojen ja OMX:n hintatietojen perusteella. Aineistossa ovat mukana vain Helsingin pörssissä noteeratut osakkeet.

Noteeraamattomien osakkeiden arvo eli listaamattoman osakeyhtiön laskennallinen nettovarallisuus on muodostettu henkilöveroaineistosta osinkoa maksaneiden listaamattomien yhtiöiden nettovarallisuutena, joka määräytyy yhtiön edellisenä vuonna päättyneen tilikauden taseen perusteella. Noteeraamattomat osakkeet ovat tiedossa vain niille henkilöille, jotka ovat saaneet osinkoja listaamattomista yhtiöistä. Noteeraamattomien osakkeiden arvo ei ole vertailukelpoinen vuosien 1987–2004 ja 2009–2019 välillä, sillä vanhemmat tiedot perustuvat haastattelutietoihin ja ne olivat nimellisarvoja.

Elinkeinotoiminnan ja yhtymien nettovarallisuus perustuu henkilöverorekisteriin samoin kuin listaamattomien yhtiöiden nettovarallisuus. Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus tarkoittaa verotuksen nettovarallisuutta liikkeen- ja ammatinharjoittajille. Tieto on mukana ainoastaan vuosien 2013, 2016 ja 2019 tiedoissa. Yhtymän nettovarallisuus on nettovarallisuus avoimen tai kommandiittiyhtiön osakkaana. Tieto on mukana vuodesta 2009 alkaen.

Noteeraamattomien osakkeiden, elinkeinotoiminnan ja yhtymien nettovarallisuusarvot ovat verotuksessa käytettyjä arvoja, eivätkä siten kuvaa todellisia markkina-arvoja. Tarkempia tietoja vertailukelpoisuudesta voi tiedustella Tilastokeskuksesta.

Sijoitusrahasto-osuudet perustuvat Verohallinnon vuosi-ilmoitustietoihin, jotka on korotettu vertailuarvoista käypiin arvoihin jakamalla ne luvulla 0,7. Vuodesta 2013 alkaen tiedot ovat kattavampia, sillä ne sisältävät ulkomaisten yhteissijoitusyritysten osuudet.

Muu rahoitusvarallisuus kattaa joukkovelkakirjat ja osuustodistukset. Joukkovelkakirjat muodostetaan samasta arvo-osuusaineistosta kuin noteeratut osakkeet. Arvo-osuustiedot eivät sisällä kuntien ja valtion joukkovelkakirjoja. Osuustodistukset on laskettu niistä saatujen korkojen tai osuustodistuksien lukumäärän ja markkinahinnan perusteella yleisimmille osuustodistuksille. Tieto ei ole kattava.

Yksilölliset eläkevakuutukset on estimoitu henkilöverorekisteristä ns. investointikertymämenetelmällä. Verorekisteristä on saatavilla yksilöllisten eläkevakuutusten maksut (sijoitukset) ja vastaavasti vakuutuksista saadut suoritukset vuodesta 1990 lähtien. Näistä virtatiedoista on kumulatiivisesti johdettu yksilöllisten eläkevakuutusten arvo laskemalla vuosittaisille nettoinvestoinneille (maksu-suoritukset) tuottoa korkoa korolle. Menetelmää on käytetty tilastovuodesta 2009 alkaen. Vuosien 1987–2004 tiedot ovat haastattelutietoja.

Säästö- ja sijoitusvakuutukset on haastatteluun perustuva tieto. Tiedot on kerätty tulo- ja elinolotutkimuksen haastattelussa koko otokselle. Tieto omistamisesta on kysytty henkilötasolla ja arvotieto kotitaloustaasolla. Tietoa ei ole saatavissa vuosille 2009 ja 2013.

Työeläkevarallisuus ei sisälly varallisuuskäsitteeseen. Tieto muodostetaan varallisuustutkimuksen perusaineistoon karttuneiden eläkeoikeuksien nykyarvona.

Kokonaan puuttuvia varallisuuseriä vuoden 2019 varallisuustutkimuksessa ovat käteinen ja arvoesineet. Vuosina 1987–2004 tiedot arvoesineistä ovat mukana haastattelutietona. Vuosien 2009 ja 2013 tutkimuksessa ei ole tietoa säästö- ja sijoitusvakuutuksista.

Varat yhteensä (kokonaisvarat, bruttovarat) tarkoittaa reaali- ja rahoitusvarallisuutta yhteensä, ennen velkojen vähentämistä. Reaalivarallisuus kattaa asunnot, kulkuvälineet, pellot, metsät sekä elinkeinotoiminnan ja yhtymien nettovarallisuuden (yritysvarallisuus) vuosina 2013, 2016 ja 2019. Vuonna 2009 määritelmä on sama, mutta elinkeinotoiminnan nettovaroista ei ole tietoa. Vuosille 1987–2004 ei ole tietoa peltojen arvosta eikä yritysvarallisuudesta. Vuosille 1987–2004 ei ole tietoa metsien arvosta. Tämän vuoksi aineistoon ja tilastotaulukoihin on muodostettu erillinen tieto, jossa ei ole mukana metsiä, peltoja ja yritysvarallisuutta. Vuosien 1987 ja 1988 tiedoissa ei ole mukana muuta asuntovarallisuutta.

Nettovarallisuus saadaan vähentämällä kokonaisvaroista asunto-, kulutus-, opinto- ja muiden lainojen määrä. Myös nettovarallisuudesta on muodostettu erillinen tieto, jossa ei ole mukana metsiä, peltoja, yritysvarallisuutta ja säästö- ja sijoitusvakuutuksia.

Otanta-asetelma

Varallisuustutkimuksen otos on sama kuin tulonjakotilastossa. Tulonjakotilaston otosaineisto muodostuu neljän vuoden kiertävästä paneeliotoksesta, jotka ovat toisistaan riippumattomia, itsenäisiä otoksia. Tilastovuoden aineistossa on mukana tilastovuonna poimittu, 1. tutkimuskerran otos ja edeltävinä vuosina poimitut, 2.-4. tutkimuskerran otokset. Otoshenkilöt osallistuvat tutkimukseen kaikkiaan neljänä tutkimuskertana.

Tulonjakotilaston otosaineiston otanta-asetelmana on kaksivaiheinen ositettu otanta. Otos on henkilöotos. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan ns. master-otos poimimalla systemaattisella otannalla 50 000 vähintään 16-vuotiasta henkilöä Tilastokeskuksen väestötietokannasta. Toisessa vaiheessa master-otoksesta poimitaan varsinainen tulonjakotilaston otos, 5 000 henkilöä ositteittain. Henkilön todennäköisyys sisältyä otokseen riippuu osituskriteerien ohella 16 vuotta täyttäneiden jäsenten lukumäärästä asuntokunnassa.

Ositteiden muodostamiseen käytetään tilastovuotta edeltävän vuoden tietoja asuntokuntakotitalouden valtionveronalaisista tuloista ja niiden perusteella muodostetuista sosioekonomisista ryhmistä. Sosioekonomiset ryhmät ovat palkansaajat, maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, eläkeläiset ja muut. Ositekohtaisten otoskokojen määrittelyssä eli otoksen kiintiöinnissä on otettu huomioon tulonjakotutkimuksen erityistarpeet. Yrittäjillä ja suurituloisilla on muita suurempi todennäköisyys sisältyä otokseen.

Tilastovuodelle 2019 tehtiin ensimmäisen tutkimuskerran otokselle täydentävä lisäotos, johon poimittiin 500 kotitaloutta. Lisäotosta tarvittiin, sillä keväällä alkaneen koronapandemian myötä ensimmäisen tutkimuskerran vastausaste jäi aiempia vuosia selvästi alhaisemmaksi. Syynä tähän voivat olla paitsi yleinen vastaamisaktiivisuuden lasku myös puhelimitse tavoittamattomien kotitalouksien käyntitavoittelujen keskeytyminen koronan vuoksi. Lisäotos poimittiin edustamaan ositteita, joissa kadon kasvu oli erityisen suurta ja havaintomäärät olivat jäämässä selvästi edeltävää vuotta matalammiksi: yrittäjiä, pienituloisimpia palkansaajia sekä pienituloisimpia eläkeläisiä

Perusjoukko

Tilaston kohdeperusjoukon muodostavat Suomessa tilastovuoden lopussa (31.12.2016) vakinaisesti asuvat yksityiskotitaloudet. Otoksesta poistetaan hieman peittovirhettä, sillä se muodostetaan ennen tilastovuoden loppua. Virheen seurauksena otoksesta poistetaan haastatteluissa kohdeperusjoukkoon kuulumattomat otoshenkilöt, ns. ylipeitto. Poimintakehikon ulkopuolelle jääneiden, ns. alipeittoon kuuluvien otoshenkilöiden määrä, jotka tahdistuvat viiveellä rekistereihin, on pieni.

Otoshenkilön kotitalouteen kuuluvat henkilöt määritellään tilastovuoden lopun tilanteen mukaan haastattelussa. Haastatteluissa otoskotitalouteen luetaan henkilöt, jotka kuuluivat kotitalouteen viiteajankohtana, ja poistetaan siihen kuulumattomat henkilöt. Hyväksytyt otoksen ulkopuolelle jäävät kotitaloudesta tilapäisesti poissaolevat, esim. yli vuoden ulkomailla oleskelevat, jos heidän Suomessa asuva kotitaloutensa katsoo, että henkilö ei kuulunut kyseiseen kotitalouteen.

Tilastovuoden perusjoukko täsmentyy tilaston viiteajankohdan jälkeen noin 3 kuukautta myöhemmin Tilastokeskuksen asuntokuntatilaston aineistoon ja tulonjakotilaston kokonaisaineistoon. Tietoja käytetään otosaineiston kalibroinnissa, jolla haastattelussa hyväksytyt otos saadaan vastaamaan perusjoukkoa (ks. painokertoimet)

Painokertoimet

Hyväksytysti osallistuneet kotitaloudet ja henkilöt saavat painokertoimen, jolla niiden tiedot korotetaan edustamaan perusjoukon tietoja. Kotitalouksille muodostetaan aluksi asetelmapainot käyttäen hyväksi kotitalouden otokseen sisällyttämistodennäköisyyttä. Tämän jälkeen hyväksytyt otoksen asetelmapainoille tehdään vastauskatokorjaus kertomalla ne ositteittain hyväksytysti vastanneiden kotitalouksien osuuden käänteisluvulla. Nämä otostason tietojen perusteella vastauskatokorjatut painot kalibroidaan CALMAR-makrolla vastaamaan perusjoukon keskeisiä tunnettuja jakaumia. Menettelyllä pyritään pienentämään kadon valikoivuuden aiheuttamaa harhaa ja tuottamaan mahdollisimman tarkkoja estimaatteja tärkeimmille tulomuuttujille.

Vuoden 2016 varallisuustutkimuksen aineiston painojen kalibroinnissa käytettiin samoja tietoja kuin tulonjakotilastossa, täydennettynä muutamalla varallisuustiedolla. Kalibrointitiedot olivat:

- alue (maakuntajako, jossa Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu erikseen; tilastollinen kuntaryhmitys)
- asuntokunnan koko
- jäsenten ikä- ja sukupuoliryhmät
- 16 vuotta täyttäneiden koulutusaste
- keskeisten tuloerien kokonaissummat: palkka-, yrittäjä- ja omaisuustulot, työttömyyspäivärahat (peruspäiväraha ja työmarkkinatuki, ansiosidonnainen osuus), eläkkeet, asunto- ja opintolainojen korot; tulonsaajien lukumäärät (ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, palkkatulot, eläketulot)
- tulonjaon kokonaistilaston pienituloisiin asuntokuntiin kuuluvien henkilöiden lukumäärä asuntoväestössä (rekisteripohjainen tulokäsitem)
- sijoitusrahastoja omistavien henkilöiden lukumäärä ja sijoitusrahastojen arvon kokonaismäärä
- pörssiosakkeita yli perusjoukon mediaanin omistavien henkilöiden lukumäärä ehdollisen mediaanin mukaan, pörssiosakkeita alle perusjoukon mediaanin omistavien henkilöiden lukumäärä jja pörssiosakkeiden arvon kokonaismäärä

Vuosien 2016 ja 2019 tutkimuksissa ei tehty ääriarvokorjauksia uudelleenpainottamalla. Vuosien 2013 ja 2009 tutkimuksissa ääriarvokorjauksia sen sijaan tehtiin jonkin verran, jotta poikkeuksellisten havaintojen vaikutukset väestöryhmittäisiin tuloksiin olisivat maltilliset. Vuonna 2013 aineistossa vain yhden ääriarvohavainnon paino puolitettiin. Vuoden 2009 tutkimuksessa ääriarvokorjauksia tehtiin painottamalla huomattavasti enemmän. Vuoden 2019 tutkimuksen raportoinnissa käytetään pääasiassa robusteja tunnuslukuja, kuten mediaania. Väestöryhmittäisiin keskiarvoihin ääriarvoilla voi olla merkittävä vaikutus.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vuonna 2019 varallisuustutkimuksen (tulonjakotilaston) brutto-otoskoko oli yhteensä 13 121 kotitaloutta, joista osa paljastui haastateltaessa kohdeperusjoukkoon kuulumattomiksi. Tällaisia ylipeittotapauksia ovat

esimerkiksi kotitaloudet, joiden kohdehenkilö on muuttanut pysyvästi ulkomaille tai laitokseen tai kuollut. Ylipeiton poistamisen jälkeen netto-otokseen jäi 13 004 taloutta. Ensimmäistä kertaa tutkimukseen osallistuvilla vastauskato oli 46,9 prosenttia. Toista kertaa tutkimukseen osallistuvien kotitalouksien vastauskato oli 17,2 prosenttia, kolmatta kertaa osallistuvien 12,7 prosenttia ja neljättä kertaa osallistuvien 7,5 prosenttia. Toista tai useampaa kertaa tutkimuksessa mukana olevien kotitalouksien vastauskadot on taulukossa laskettu ehdolla, että kotitalous on osallistunut tutkimukseen aikaisempina vuosina. Kadoksi jääneet kotitaloudet eivät ole mukana tutkimuksen seuraavilla haastattelukerroilla. Koko otoksessa (kaikki tutkimuskerrat) nettokato oli 27,1 prosenttia vuonna 2016. Osuus oli 4,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisenä varallisuustutkimusvuonna 2016. Vuoden 2019 tulonjakotilaston aineistoon hyväksytyjen kotitalouksien lukumäärä oli yhteensä 9 474 kotitaloutta. Näissä kotitalouksissa oli kaikkiaan 22 701 henkilöä.

Taulukko. Varallisuustutkimuksen pohjana olevan tulonjakotilaston tulonjakotilaston 2019 otoskoko ja vastauskato

	Tutkimuskerta				
	Koko otos	1	2	3	4
Brutto-otos, kotitalouksia	13 121	5 500	2 897	2 493	2 231
Ylipeitto	117	62	17	20	18
Netto-otos	13 004	5 438	2 880	2 473	2 213
Kato	3 530	2 553	496	315	166
- Kieltäytyneitä	1 948	1 305	329	214	100
- Ei tavoitettu	1 397	1 151	123	80	43
- Muu syy	185	97	44	21	23
Hyväksytyt	9 474	2 885	2 384	2 158	2 047
Nettokato, %	27,1	46,9	17,2	12,7	7,5

Tutkimustulosten luotettavuuteen vaikuttaa olennaisesti yksikkökato, joka johtuu siitä, että osa kotitalouksista kieltäytyy tai ei muista syistä osallistu tutkimukseen. Kadon rakenteesta voidaan päätellä, onko se jakautunut epätasaisesti vai satunnaisesti. Tutkimuksen vastauskatoa on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin tulonjakotilaston laatuselosteessa.

Otannalla kerätyt aineistot sisältävät aina satunnaisvaihtelua ja usein myös systemaattisia virheitä. Tämän takia otoskoon asettamat rajoitukset on aina otettava huomioon tuloksia tarkasteltaessa. Otannasta aiheutuu satunnaisvaihtelua, koska vain osa kohdeperusjoukon alkioista mitataan. Varallisuusjakaumat ovat erittäin vinoja, joten varallisuustutkimuksessa käytetään pääasiassa mediaaneja ja fraktiileja ja pyritään välttämään keskiarvon käyttöä keskimäärän mittana.

Varallisuustutkimuksen tuloksia on varallisuuslajeittain pyritty vertaamaan ulkopuolisiin lähteisiin. Osa tiedoista on saatavilla otoksen lisäksi myös kokonaisaineistona, jolloin vertailuja on tehty ns. asuntoväestön tunnuslukuihin. Tällaisia tietoja ovat mm. sijoitusrahastot, pörssiosakkeet, joukkovelkakirjat ja noteeraamattomat osakkeet. Vertailuja on tehty myös rahoitustilinpitoon, varallisuustaseisiin ja velkaantumistilastoon. Asuntojen hinnoittelussa neliöhintoja on verrattu asuntojen hintatilaston ja kiinteistöjen kauppahintatilaston tietoihin. Varallisuustutkimuksen estimaatit voviat poiketa merkittävästi vertailulähteistä menetelmäerojen sekä kattavuuden erojen vuoksi. Tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia esimerkiksi varallisuustaseiden tietojen kanssa. Lisätietoja vertailuista voi saada Tilastokeskuksesta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Varallisuustutkimusta on tehty vuodesta 1987 alkaen vaihtelevasti muutaman vuoden välein. Vuosien 2009, 2013, 2016 ja 2019 tutkimukset ovat osa EKP:n euroalueen varallisuustutkimusta, jonka tavoite on kerätä tietoja kolmen vuoden välein. Varallisuustutkimuksen tiedot julkaistaan noin puolitoista vuotta viiteajankohdan jälkeen.

Ensimmäiset Tilastokeskuksen kotitalouksien varallisuutta koskevat haastattelutiedot saatiin vuosien 1987 ja 1988 Säästämis- ja velkaantumistutkimuksista. Tiedot kerättiin paneeliaineistona tulonjakotutkimuksen

yhteydessä. Tutkimus koski puolta tulonjakotilaston kohteista eli niitä, jotka olivat vuoden 1987 otoksessa mukana ensimmäistä kertaa. Vastaavanlaisella tiedonkeruutavalla tehtiin myös vuosien 1994 ja 1998 varallisuustutkimukset. Paneeliasetelmaa niissä ei kuitenkaan ollut. Vuoden 2004 varallisuustutkimuksen tiedonkeruussa oli asumista koskeva liitännäistutkimus, Asumis- ja varallisuustutkimus. Tätä tutkimusta ei tehty tulonjakotilaston paneelin tiedonkeruun yhteydessä, vaan itsenäisenä tutkimuksena.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Varallisuustutkimuksien tiedot julkaistaan SVT:n Tulot ja kulutus -sarjassa. Viimeisin painettu julkaisu on Kotitalouksien varallisuus 1988–2004. (Tulot ja kulutus 2007. Tilastokeskus, Helsinki). Vuoden 2019 tiedot julkaistaan vain Tilastokeskuksen verkkosivuilla ja erillisinä artikkeleina.

Tilastosta on saatavissa tutkimuskäyttöön suunniteltuja kansallisia palveluaineistoja. Tiedostot ovat maksullisia ja edellyttävät käyttöilupaa.

Vuosien 2009, 2013 ja 2016 tietoja on saatavilla EKP:n euroalueen varallisuustutkimuksen (Household Finance and Consumption Survey, HFCS) osana sekä taulukkomuodossa että tutkimusaineistona. Lisätietoja näistä saa EKP:n kotisivuilta (Household Finance and Consumption Network).

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Aikasarjan vertailukelpoisuuteen vaikuttavat käsitteissä ja tutkimusmenetelmissä tapahtuneet muutokset. Vuosien 2009 ja 2013 varallisuuskäsite on joiltakin osin suppeampi kuin aiempien vuosien haastattelututkimuksissa. Vuonna 2016 varallisuuskäsitettä on hieman laajennettu säästö- ja sijoitusvakuutusten myötä. Vuosina 2009 ja 2013 ei ole saatavilla tietoja säästö- ja sijoitusvakuutuksista, käteisestä rahasta ja lainasaatavista. Tilaston menetelmä muuttui vuonna 2009 merkittävästi, sillä valtaosa varallisuuseristä johdettiin rekisteritiedoista tai estimoitiin. Vuonna 2016 on tehty menetelmämuutoksia, jotka koskevat muita asuntoja ja sijoitusrahastoja. Menetelmiä ja niiden muutoksia on tarkemmin kuvattu yllä tämän laatuselosteen kohdassa “2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus”.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Varallisuustutkimuksen otos sekä tulo- ja taustatiedot ovat samoja tulonjakotilaston kanssa, joten varallisuustiedot laajentavat määrävuosina tulonjakotilaston sisältöä myös varallisuuteen. Otos on myös sama kuin EU:n tulo- ja elinolututkimuksessa (EU-SILC), joten tiedot laajentavat myös Suomen EU-SILC-tietojen sisältöaluetta.

Varallisuustutkimus on osa EKP:n euroalueen varallisuustutkimusta (2009, 2013, 2016 ja 2019). Varallisuuskäsite ja varojen luokittelu voi poiketa EKP:n määritelmistä, sillä kansallisessa tilastossa pyritään myös keskeisten aikasarjojen säilyttämiseen.

Tilastokeskuksen vuosittainen velkaantumistilasto kuvaa asuntokuntien velkaantuneisuutta. Se perustuu kokonaisaineistoon, kun varallisuustutkimuksen tiedot perustuvat otokseen. Rekistereistä saatavat velkaerät ovat tilastoissa samoja, mutta varallisuustutkimuksessa niiden luokittelu voi poiketa (mm. asuntovelkaa on vain asunnon omistajilla). Varallisuustutkimuksessa on myös täydentäviä haastattelutietoja veloista ja velanhoidomenoista, jotka eivät sisälly velkaantumistilastoon. Varallisuustutkimus mahdollistaa velkojen suhteuttamisen varoihin, kun velkaantumistilastossa velat voidaan suhteuttaa vain tuloihin.

Tilastokeskuksen rahoitustilinpito kuvaa makrotasolla kansantalouden sektoreiden rahoitustaseita ja syksystä 2014 alkaen sen yhteydessä on julkaistu tietoja myös reaalivaroista. Käsite- ja määritelmäerojen sekä erilaisten tuotantomenetelmien vuoksi varallisuustutkimuksen varallisuuden kokonaisuusmäärien estimaatteja ei voi suoraan verrata rahoitustilinpidon kotitaloussektorin tietoihin.

Lisätietoja

Tara Junes 029 551 3322

Samuel Ikonen 029 551 3086

Ville Pakkanen 029 551 3485

Vastaava osastopäällikkö:

Hannele Orjala

toimeentulo.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Kotitalouksien varallisuus, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute